

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglasni v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Grof Begouen o politični krizi v Jugoslaviji.

Grof Begouen, veliki prijatelj našega naroda, ki se zadnji čas mudi v Jugoslaviji, je dne 11. t. m. podal pariškemu »Journal des Debats« članek o politični krizi v Jugoslaviji. Članek je izšel v zadnji nedeljski številki navedenega lista in so ga dogodki zadnjih dni deloma prehiteli, vendar so pa njegovi vidiki slej ko prej aktualni. Zato ga priobčujemo domalega v celoti. Grof Begouen piše:

Davidovičev kabinet je sestavljen iz koalicije različnih skupin, ki jih preje med seboj niso ločili samo politični, ampak tudi etični nazori in ki jih je splošna nezadovoljnost dovedla do tega, da so se združili odrekajoč se svojim osebnim željam; uspeh je bil ta, da so si duhovi globoko oddahnili, izvzemši vsekakor prejšnje nositelje oblasti.

Da bodo čitatelji razumeli, kako se je mogel v politiki kraljevine SHS brez volitev izvršiti tako globok razvoj, je treba, da se pečamo z nekaterimi podrobnostmi. Preteklo je dejansko nad leto dni, odkar so se vršile splošne volitve in nič se ni od tedaj spremenilo v položaju strank. Zgodilo se je le eno dejstvo, poslanci hrvatske republikanske seljaške stranke, ki so bili dosedaj odklanjali, da bi sedeli v skupščini in se udeleževali njenega dela, so se odločili, da pridejo izvrševati svoj mandat. S svojo dolgotrajno abstinenco so bili zagrešili težko napako: reči moremo, da so oni izkvarili redno pot parlamenta in da bi bilo marsikaj, kar so je zgodilo v politiki, nemogoče, ako se oni ne bi bili kujali.

Poslanci HRSS imajo 65 mandatov, a nimajo nikake lastne volje, marveč se pokore ukazom, ki jim jih oblastno narekuje strankin predsednik — ali bolje prerok — g. Radić. On je bil, ki je določil to abstinenco in vsi so se bili uklonili. Povečini kmetje (v stranki štejejo le štiri do pet intelektualcev), imajo v politiki zelo priproste ideje in njihovo politično obzorje se omejuje na njihove neposredne interese, ostalo pa prepuščajo predsedniku. Le-ta je ukazal poslancem, da ostanejo doma in ostali so doma tekom več zasedanj. Ko se Radić kasneje vsled agitacije proti varnosti države ni čutil več varnega, je smatral, da bo dobro, ako odpotuje v inozemstvo. Obhodil je London, Dunaj in Moskvo. Med njegovo odsotnostjo je vodil stranko odbor, obsegajoč redke stranske intelektualce, med katerimi sta se posebno dr. Maček, bivši sodnik, in dr. Predavec izkazala kot pametna moža. Bilo je v trenutku, ko so butili na dan škandali upravne korupcije, v katero so bili zapleteni celo ministri. Toda radikalna stranka s svojimi 106 mandati, kateri se je bilo pridružilo nekaj demokratov, je bila v nekompletni skupščini vsemogočna. Opozicija je štela samo 104 glasove. Opozorila je hrvatsko stranko, da je njena navzočnost v skupščini neobhodno potrebna, da bo mogoče zrušiti Pašičevo ministrstvo, in stranka se je tedaj odločila, da pošlje v Belgrad nekaj svojih zastopnikov. Ker je bilo par mandatov hrvatske skupine neveljavnih, je delala večina izprva razne težave, dobro vedo, da bo tisti dan, ko dobi 63 hrvatskih seljaških poslancev pravico do glasovanja v skupščini, konec Pašičevega ministristva. Treba je pa bilo ali popustiti in zakasnjenec odpreti vrata ali pa izvršiti pravcati državni prevrat, ki ga je Pašić zamen predlagal kralju. Tekom tednov, ko je trajala ta kriza, je bilo kraljevo ravnanje popolno. Vztrajal je v svoji ustavni vlogi in zahteval, da se parlamentarna pravila strogo izvršujejo in da ustanove redno delujejo.

Nova večina v polni skupščini je obsegala 34 demokratov, 23 poslancev Jugoslovanskega kluba (SLS), 18 bosenskih muslimanov in 10 iz južne Srbije, 11 zemljoradnikov, 8 Nemcev in končno 63 hrvatskih seljakov, skupaj 167 glasov proti 120 prejšnje večine (106 radikalov in 14 neodvisnih demokratov — Pribečevićeva skupina.

Padeč Pašića znači v zgodovini Jugoslavije konec dobe, ki ima svoje lepe liste in mnogi Srbi so z ganotjem prisostvovali padcu moža, ki je tekom dolgih let igral tako lepo vlogo, kar je pač treba priznati. Toda njegova koncepcija, njegove vladne

metode so mogle zadovoljevati malo deželo, usmerjeno proti Vzhodu, sestavljeno iz enega samega ljudstva, imajočega enake potrebe in težnje; niso pa bile primerne za razširjeno državo, sestojajo iz različnih elementov, obrnjeno sedaj proti zapadni Evropi. G. Pašić ni imel dovolj gibčnosti, da bi se bil uklonil novim okoliščinam; presvojevalen je trmasto ostal pri svojih prejšnjih metodah; prezaupljiv, ni videl, kaj se dogaja okoli njega.

Novemu ministristvu predseduje g. Davidović; v njem so zastopniki vseh strank koalicije. Štiri mesta so se rezervirala za Hrvate.

O priliki mojega prejšnjega potovanja je bil g. Davidović župan mesta Belgrada. Bivši profesor naravoslovja, je spisal veleslovesno knjigo o mravljah ter je pri proučevanju teh delavnih žuželk vžljubil red in metodično delo. Zastavil je svoje delo v namen, da bi se ta zgled poslej bolj posreval tudi v upravi.

»Kakšna lepa sanja — mi je rekel — a ne samo za Jugoslavijo! Toda še bolj nego delo je temelj dobre vlade poštenost.«

In navedel mi je žalostne podrobnosti o škandalih, ki so že znani ali se sumi o njih, ter mi imenoval imena, ki jih tu nočem ponavljati, dasi jih slišiš v Belgradu v vseh pogovorih. Če bi bil Pašić imel pogum, da prereže tvor, bi bil mogoče obdržati oblast; namesto tega pa je iz tovarištva kril krivice, ki so ga potegnili v svoj polom. Obtožnica se v kratkem naperi. Zadele bo predvsem Velizarja Jankovića, Lazarja Markovića in Dragutina Kojića (Kojić je Pašičev nečak in kumče). Drugi pridejo na vrsto, kakor bodo nanesli uspehi ankete, ki je v teku.

Po sprejemu pri ministrskem predsedniku, sem odšel v zgornje nadstropje nove vladne palače, ki je bila pred kratkim zgrajena nasproti dvoru, da obiščem zunanjega ministra g. Marinkovića. Vrnil se je bil iz Zeneve, kjer je bilo njegovo delo izredno srečno. Zadovoljen je s potekom dogodkov.

»Politiko kraljevine SHS — mi je rekel — določajo okoliščine dejstev ravno tako kakor pogodbe. Zvesti smo svojim prijateljem, in to brez pridržka, kajti naši interesi se skladajo z našimi čuvstvi. To je tako očito, da so tisti naši tovariši, ki so pred vstopom v vlado, večasih zunanjo politiko kritikovali, sedaj prvi, ki odobrujejo smernice, po katerih se ravnamo. Naše prijateljstvo s Francijo je zapisano v pameti. Kakor hitro bodo notranji dogodki dovolili, pojde kralj v Pariz, da obišče predsednika republike. To dejstvo je gotovo; negotovo je samo datum, ki je odvisen od notranjih okoliščin.

Po tem zatrdilu, ki sem ga sprejel z zadovoljstvom, mi je g. Marinković v ljubeznem in intimnem pogovoru razvijal svoje ideje o sedanjem položaju; vpeljal je nedavne spomine in filozofična razmišljanja čisto neprisiljeno, kar je le utrdilo moje visoko mnenje, ki sem ga že doslej gojil o novem zunanjem ministru — enem izmed markantnih osebnosti Davidovičevega kabineta.

Gosp. Korošec je druga taka osebnost. Znana je njegova vodilna vloga, ki jo je začel oktobrske revolucije 1918 igral v Ljubljani in v Zagrebu. To je goreč jugoslovanski domoljub in njegova akcija tekom zadnje krize je bila enako odločujoča, najprej pri ustvaritvi opozicijskega bloka proti Pašiću in potem pri sestavi ministristva. Ena in druga borba odgovarja istemu miselnemu sporedu: zveza in sporazum med vsemi Jugoslovani. Dr. Korošec tudi hoče, da njegova država dostojno zavzema svoj prostor v intelektualni Evropi in po kratkem, neobhodnem pomenku o notranji politiki, se je najin pogovor obrnil na intelektualne odnose med Francijo in Jugoslavijo, ki so že doslej tako prisrčni in plodni, a katere si prizadeva še okrepiti in poglobiti.

IZID VOLITEV NA SVEDSKEM.

Kristijanija, 21. oktobra. (Izv.) Včerajšnjih volitev v storting se je udeležilo 70—80% volivcev. Po dosedaj znanih izidih so dobili: desnica in svobodomiselnica 60.796 glasov, kmečka stranka 63.795 glasov, levica 62.583, socialni demokratje 15.507, delavska stranka 40.023, komunisti 12.256, radikalna ljudska stranka 9149 glasov. Iz mnogih krajev izidi še niso znani.

Dan počitka za parlamentarce.

STRAH KORUPCIONISTOV PRED KAZNJO: IZVOR INTRIG. VELIKA ODGOVORNOST NJIHOVIH POMAGAČEV.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Po težkih dneh ljute borbe, ki je snoči končala z zmago parlamentarne večine, je današnji dan počitek dokaj zmerno in je bil v prvi vrsti dobrodošel, da se parlamentarci odpočijejo in da se pripravijo za borbo, ki bo še hujska od ravnokar minule. Temni elementi namreč ne mirujejo in tudi ne bodo mirovali, ako jih ne doleti zaslužena kazen. Ne bodo mirovali, dokler si ne zagotovijo oblasti, da nadaljujejo s korupcijo, krivico in nasiljem. Korupcionisti gre za biti ali nebiti. Narodni skupščini so predložene obširne obtožnice proti voditeljem teh krogov. Proti njim je zbran obširen material in če ne bo prišlo do nenaravne protiparlamentarne rešitve, bi bil čez par dni sprejet zakon proti korupciji in v kratkem bi sedeli vsi korupcionisti in dajali odgovor za svoje zločine.

Ta borba proti tem škodljivcem je zaenkrat prenehala in velika odgovornost pade na one, ki bi poskušali preprečiti popravilo krivic. Korupcionistični elementi se zavedajo, da visi nad njimi Damoklejev meč in vedo, kaj jih čaka, ako zmaga zdrava ideja parlamentarizma in ljudska volja. Ti elementi so zbrali vse pomagace in rujejo ter intrigujejo. Žalostno je dejstvo, da imajo ti elementi pomagace v nekaterih vojaških krogih, ki nečejo razumeti, da je njihova dolžnost, skrbeti za varnost na mejah države, ne pa se vmešavati v dnevno politiko. Tudi ne računajo s tem, da vojska ni par od korupcionistov kupljenih glav, ampak da je sestavljena iz sinov ljudstva, iz katerih črpa svojo materijalno in moralno moč, in da je njena sila samo takrat veljavna, kadar je vojska v službi ljudstva in države. Ti interesi pa pridejo do izraza v parlamentu, kjer želje ljudstva uresničujejo od njega izvoljeni zastopniki.

Kdor se torej bori proti tej v parlamentarni večini izraženi volji ljudstva, ta se bori proti moralni sili in moči vojske ter izpodkopuje temelje države. Dolžnost vseh onih, ki so jim interesi ljudstva res imperativ vsega njihovega javnega delovanja, je skrajna borba proti vsem takim škodljivcem in kriminalnim tipom. Ta borba se mora voditi do končne zmage suverenitete ljudske volje.

PREDSEDSTVO SKUPŠČINE SE JAVLJA V AVDIENCO.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Danes sta podpredsednika narodne skupščine dr. Maček in dr. Hohnjec obiskala Ljubo Jovanovića in se z njim dalje časa razgovarjala, nakar sta prevzela svoje posle. Za njima je Jovanović sprejel nove štiri tajnike, in sicer je prvi Čičević (dem.), drugi Kremžar (SLS), tretji Alić (musl.) in četrti Bačinić (HRSS), ki so prevzeli svoje posle. Na skupni seji je predsedstvo sklenilo, da takoj obvesti kralja, da so prevzeli svoje posle in da se javljajo v avdienco. Tekom današnjega dne se predsedništvo ni prejelo odgovora, kdaj se ta predpisana avdienca izvrši.

NEGOTOVOST GLEDE DANAŠNJE SKUPŠČINE.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Za jutri je sklicana seja parlamenta z dnevnim redom: volitev finančnega odbora. Z ozirom na to se je pričakovalo, da bo danes padla odločitev krone, pa bodisi kakorkoli. Poslovnik narodne skupščine se v svojem 25. členu glasi: »Čim se izvoli predsedstvo narodne skupščine, obvesti predsednik skupščine o tem predsednika ministrskega sveta. Predsednik ministrskega sveta obvesti nato predsednika narodne skupščine, katerega dne bo kralj otvoril sejo skupščine s prestolnimi besedami ali poslanico po ministarskem svetu.« Ta člen odreja, da mora novo zasedanje otvoriti ali kralj sam s prestolno besedo ali pa prečita prestolno besedo predsednik vlade v kraljevem imenu. To poslednje je pri nas popolnoma v praksi in je vsakokrat predsednik vlade prečital kraljevi ukaz o otvoritvi zasedanja. Prestolnih besed nismo doživeli, nadomestil jih je ukaz o otvoritvi.

O tej odredbi poslovnika je danes Jovanović obvestil kralja. Vsled tega je bil po tej Jovanovičevi avdijenci, ki je trajala

od pol 6. do pol 7. ure, poklican na dvor Ljuba Davidovića. Za časa Davidovičeve avdijske se je zbrala v predsedstvu vlade večina članov vlade in čakala na konec Davidovičeve avdijske, okrog 9 pa je prišlo iz dvora ministrskemu svetu poročilo, da je kralj pridržal Davidovića na večerji, vsled česar so se ministri razšli.

V slučaju, da bi do jutri zjutraj ne bil podpisan ukaz o sestavi nove vlade, se seja narodne skupščine ne bo mogla vršiti. Na vsak način bi se morala kriza rešiti še pred prihodnjo sejo na ta ali oni način. Otvoritev oziroma razpust parlamenta more izvršiti samo od kralja postavljena vlada.

KLOFUTE V RADIKALNEM KLUBU?

Belgrad, 21. okt. (Izv.) »Novosti« poročajo o včerajšnji seji v radikalnem klubu in ugotavljajo, da je bila izredno burna in obenem javljajo, da so se delile celo klofute. Z ozirom na to vest se je v nekaterih krogih govorilo in zatrjevalo, da je na včerajšnji seji bosanski poslanec Baljić dal dr. Lazi Markoviću klofuto. Vest še ni potrjena iz radikalnih krogov.

SE VEDNO VESTI O PUČU.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Današnje »Novosti« pišejo: Danes so pričele krožiti vesti, ki so morda tendenciozno lansirane, da neka radikalna skupina v zvezi z neko zakonito kliko pripravlja puč v slučaju, da ostane vlada g. Davidovića. Posamezni ministri bi bili takoj zaprti, kakor tudi nekateri uglednejši politični osebnosti.

Kolikor zgledata te vesti napačne in nemogoče v današnji dobi, v parlamentarni urejeni in ustavni državi, je vendar treba na žalost priznati, da se nekateri elementi, ki ne morejo priti do vlade na pravičen in pravičen način, v resnici razgovarjajo o takih eksperimentih. Iz nekaterih krogov, ki stojijo blizu radikalom, se celo izve, da je pripravljena obširna lista vseh oseb, ki bi bile v tem slučaju takoj zaprte, med njimi vsi današnji ministri, večje število poslancev in par časnikaarjev.

DR. MAČEK O VOLITVI PARLAMENTARNEGA PREDSEDSTVA.

Zagreb, 21. oktobra. (Izv.) Danes je imel dr. Maček z dopisniki popoldanskih zagrebških listov informativni razgovor o položaju v Belgradu ter o volitvi predsedstva narodne skupščine. Glede sklepa večinskega bloka, da se izvoli za predsednika skupščine g. Ljubo Jovanović, je dr. Maček izjavil: Dasiravno je Jovanović naš politični nasprotnik, smatramo, da je pošten človek in zato verujemo, da ne bo sodeloval v temnih poslih radikalov. Mi zaupamo vanj. Za njega smo glasovali, ker smo želeli, da bo predsedstvo narodne skupščine prava slika parlamenta. Kandidature smo odredili po jakosti političnih skupin. Na vprašanje časnikaarjev, če se bo tudi on predstavil na dvoru, je odgovoril dr. Maček, da bo storil svojo dolžnost kakor vsi člani predsedstva. Dr. Maček je nadalje izjavil: Izvolitev predsedstva narodne skupščine je neuspeh radikalov, ki so upali dobiti volivni mandat. Zahtevali so mesto predsednika in I. podpredsednika. Ker se v tem pogledu nismo mogli sporazumeti, so zahtevali volitve kot edini izhod.

HRSS POMIRJENA.

Zagreb, 21. oktobra. (Izv.) Ker se je politični položaj včeraj popoldne znatno spremenil, je poiskal poslanec dr. Maček telefonsko zvezo z g. Radićem, da ga informira o vtisu sklepa HRSS, da zapusti parlament in Belgrad. G. dr. Maček je sporočil g. Radiću, da mu je Nastas Petrović izjavil, da HRSS nima nikakega razloga za izhod iz prestolnice. Petrović je dr. Mačku to svojo izjavo obrazložil in nato je ostala HRSS v Belgradu, je počakala na sejo narodne skupščine ter postavila sporazumno listo za volitev predsedstva.

SILEN VIHAR NA HAVANI.

Havana, 21. oktobra. (Izv.) Nad Arroya de Mantua, provinca Pinar del Rio, je divjal silen vihar. Več oseb je mrtvih, veliko število pa ranjenih. Tobačni nasadi so trpeli velikansko škodo.

DIPLOMATSKI UKAZI.

Belgrad, 21. okt. (Izv.) Danes je bilo vladi iz dvora izročenih več podpisanih ukazov, med njimi obširni diplomatski ukazi z dne 15. t. m. Med drugimi so imenovani za konzula v Celovcu dr. Niko Marošević-Sorgo, dosedanji konzul Protić je imenovan za konzula v Zadru. Za podkonzula v Gradcu je imenovan diplomatski uradnik Omčikus. Imenovanih je več drugih tajnikov in povišanih več pisarjev.

GROF BEGOUEN V ZAGREBU.

Zagreb, 21. oktobra. (Izv.) Danes so dopotovali v Zagreb nekateri poslanci Radičeve stranke, da informirajo svojega voditelja o razpletu krize. Zadržali so se ves čas v poslovanju HRSS ter so razen tega obvestili o položaju prisotne pristaje stranke. Okrog pol 7. ure je prišel v strankine prostore tudi g. Radič v spremstvu francoskega publicista grofa Begouena. Grof Begouen je prišel, da se poslovi od poslancev pred svojim odhodom v Pariz.

Nova fašistovska nasilja proti katoliškim društvom.

Rim, 21. oktobra. (Izv.) Te dni so fašisti popolnoma opustošili prostore katoliškega krožka in katoliškega konsumnega društva v Sampierdaren pri Genovi. »Osservatore Romano« z dne 19. oktobra poroča o stvari in dodaje svoj komentar, v katerem označuje napad na katoliške organizacije kot navaden zločin in nasilje proti ustavnim pravicam in javnemu redu. Svoja izjava zaključuje list sledeče: »V boju proti nasilju morajo vlada, sodstvo, politične oblasti, stranke in moške kateregakoli prepričanja, edini zgolj v načelu reda in javnega miru, ustanoviti enotno fronto, kakor jo zahteva splošna nevarnost.«

ZRAKOPLOVCI Z. R. III. ODLIKOVANI.

Berlin, 21. okt. (Izv.) »Deutsche Allg. Zeitung« poroča, da so dr. Eckener in moštvo Z. R. III. imenovani za častne meščane mesta Newyork.

NEMŠKO POSOJILO.

Amsterdam, 21. okt. (Izv.) Nemškega posojila je stokrat več podpisanega, kakor je bilo določeno.

IZVAJANJE DAWESOVEGA NAČRTA.

Dortmund, 21. okt. (Izv.) Z ozirom na Dawesov načrt je danes francosko-belgijski režim izročil železnice novi nemški družbi državnih železnic.

OBDOBJEN ITALIJANSKI KOMUNIST.

Rim, 21. okt. (Izv.) Porotno sodišče v Firenci je danes obsodilo bivšega komunističnega poslanca Garosija, odgovornega urednika lista »Azione Comunista« radi ščuvanja proti državi in armadi na 3 leta in 6 mesecev ječe. Garosi biva sedaj v inozemstvu.

KONEC PORCELANARSKE STAVKE.

Karlove vari, 21. okt. (Izv.) Stavka v porcelanski industriji je končana.

ELEKTRIČNA VLAKA TRČILA SKUPAJ.

Newyork, 21. okt. (Izv.) V bližini niagarskih slapov sta trčila dva električna vlaka. Dve osebi sta mrtvi, 77 pa težko ranjenih, med njimi so štirje smrtonosno poškodovani.

Dr. Fr. Sušnik:

Prekmurski profili.

Baša.

Bogojnanskega plebanoša pozna tudi že Ljubljana. To je orjaška slovenska grča. Gotovo se ga spominjajo šentiviški gospodje, ko jim je sedel za mizo in v svoji prevdarni resnosti pravil, da pač gladko čita cirilico, toda važno je pripomnil: »Govoriti v cirilici, to pa mi ne gre.«

»Vsi so me pogledali in hoteli v smeh. Ko pa so videli moj resni obraz, so se vgriznili v ustna in molčali, češ: glej, saj je res tako neumen.«

O, kadar začne pripovedovati! Ne zmanjka mu jih in ubogi kaplani, če so z njimi! Za nameček pa pove še kako iz šole. »Neki fantek mi ni znal. Pa sem mu globoko ogorčen rekel: »Sram me je, da moram s takim lenuhom hoditi v šolo. Rdeč sem, tako me je sram. (Pa je vedno cveteč in rdeč.) Deča, ali vas ni tudi sram? Ali ne boste postali rdeči od sramu, ker s takim hodimo v šolo?« — In deča rdijo od sramu, ker oni in gospod plebanoš s takim teh lenuhom, pa morajo skupaj v šolo. Tako so pri Baši na komando rdeli in naj pove kak pedagog, če zmore to.

Pa ima znamenite junake v šoli, gospod Baša. Caesarjev Vincek je svetovno znan po vsem Prekmurju. Škoda, da ga Meško ne pozna, pa bi gotovo še več povedal mladim srčcem.

Baša je imeniten pevec. Šele četrtošolec je bil in je znal čez petsto najrazličnejših pesmi.

Baša in šentjanški Bajc: ne vem, če se že poznata; pa bi znalo biti, da bi drug drugega zamenjala. Saj so pa Bašovi hribi ka-

NESREČA NA DONAVI.

Budimpešta, 21. okt. (Izv.) V Boosmegyeru pri Budimpešti so se hoteli sodelnik dr. Jurij Bless, prof. Oskar Mirbach in gimnazijški profesor Emil Pollak s čolnom prepeljati čez Donavo. Sredi Donave so se čoln prevrnil. Dr. Bless in čolnar sta se rešila, grof Mirbach in prof. Pollak sta pa utonila.

Dušna kriza na Kitajskem

V času, ko na Kitajskem zopet divja meščanska vojna, bo gotovo marsikoga zanimalo zvedeti kaj tudi o dušni krizi, ki vznemirja kitajsko izobraženstvo. O tem objavlja »Osservatore Romano« z dne 15. t. m. naslednji zanimivi članek:

Na Kitajskem so sedaj stare vere popolnoma ob veljavo. Nova Kitajska jih smatra kot nezdržljive z napredkom. Intelektualci se trudijo, da modernizirajo stara verstva ter njihajo med ateizmom in krščanstvom, kakršnega oznanjajo razne protestantske sekte.

Katoliški misijoni izvršujejo svoj apostolat v prvi vrsti med revnimi sloji. Ubožnost misijonov samih preprečuje, da bi mogli prodreti v višje sloje. Uspehi katoličanstva so po številu pripadnikov znatni, toda njegov vpliv med intelektualci je neznaten. Tudi med katoličani sicer ne manjka izobraženih oseb, toda te se ne udeležujejo aktivno boja duhov, dočim so izobraženi protestanti silno delavni v propagandi, ki služi obenem novemu razvoju njihovega nauka samega.

Leta 1922. sta se vršila na Kitajskem dva velika protestantska kongresa: mednarodni dijaški v Pekingju in generalna protestantska sinoda v Šangaju.

Na dijaškem kongresu je bilo 764 zastopnikov 32 narodov in 5 plemen; 635 teh delegatov je bilo Kitajcev. Na tem kongresu so silno napadali krščanstvo. Nekateri kongresisti so zagovarjali zgolj etično krščanstvo, brez dogem in bogoslužja; drugi so zahtevali čisto racionalno vero, odtegnjeno vsakemu vplivu militarizma, kapitalizma, imperalizma.

Po končanem kongresu se je vršil na narodnem vseučilišču v Pekingju protestni shod, katerega se je udeležilo 3000 oseb. Rektor univerze, Tsai-Yuan-pei, eden najinteligentnejših voditeljev novokitajcev, je v svojem govoru zasmehljivo rekel, da je krščanstvo religija bajk.

Novokitajci odklanjajo vsako vero v kako duhovno silo; njihov bog je materialni napredek. Kar je med njimi esteto, smatrajo kult lepega kot vero bodočnosti. Na ta način se nevernost hitro širi in grozi, da se polasti večjega dela izobraženih Kitajcev.

Protestanti položaja ne smatrajo nevarnim, marveč so mnenja, da ta boj pozornost znanstvenih krogov le še bolj osredotočuje na krščansko misel.

Škof de Guébriant, ki je imel priliko študirati položaj kot apostolski vizitator, smatra nasprotno ta položaj kot jako žalosten.

Na vsak način prevladuje težnja, ki se je manifestirala tudi na omenjenem dijaškem kongresu, da se razlaga Kristus tudi za Kitajsko na poseben način, kakor se razlaga na poseben način v Indiji. Krščanski nauk se izhlapeva v kitajsko-kr-

ščansko etiko, ki ji je idealna norma Kristus, zmanjšan v zgolj idealnega človeka. Ta težnja se je pokazala posebno na protestantski sinodi v Šangaju. Udeleženci tega zbora so bili skoraj do polovice Kitajci in Kitajci so imeli tudi predsedstvo. Ze to dejstvo kaže, da so se razne protestantske cerkve znatno aklimatizirale. Kitajski predsednik pripravljalnega sestanka je izjavil, da je dan shoda rojstni dan kitajske cerkve. V tej cerkvi so morajo s kitajsko modrostjo spojit demokratična načela in elementi, ki so skupni krščanskim cerkvam. Tuje cerkve naj se dovolijo na Kitajskem zgolj pod nadzorstvom kitajske cerkve. Potemtakem je tudi protestantizem na tem, da ga novi tok izpodje in zaduši.

Mnogo bi se dalo še rešiti iz tega veletoka ateizma in razkristjanjenja, če bi se katoliški svet spomnil svojih dolžnosti. Katoliška vera s svojim popolnim in dovršenim naukom more zmagovalno vzdržati kritiko nove intelektualne Kitajske.

Katoliški misijoni bodo še nadelje posvečali svoje skrb revnemu ljudstvu in pridobivali duše z deli krščanske ljubezni za vero ljubezni, toda potrebno je, da se morejo lotiti tudi intelektualnega boja v vzgoji voditeljev, v literaturi, znanosti; šele potem bodo mogli pridobiti katoliški veri tudi kitajsko ljudstvo, po številu največje in v svoji prostranosti najširše ljudstvo, ki je eno izmed najdelavnejših in najinteligentnejših na svetu in ki nekeč gotovo doseže nadvlado na Daljnem Vzhodu.

Iz zunanje politike.

* Jean Herbet — francoski poslanik v Moskvi? »Matin« poroča, da bo imenovan z rani zunanje politični članek »Temps« in sodelnik večerne izdaje lista »L'Information«, g. Jean Herbet, za poslanika v Moskvi, ko bodo vzpostavljene med obema državama diplomatski odnosi. »Oeuvre« v celoti povedati, da bo sprejel Herbet mesto poslanika v Angori.

* Diktatura generalov. Pariški dopisnik londonskega lista »Daily Telegraph« je objavil interview s španskim dramatikom in romanopiscem Ibanezom, avtorjem »Štirih jahačev apokalipse«. Ibanez je izjavil: »Ne bom miroval, dokler Španka ne bo osvobodena in diktatura, v kateri igra Alfonz vlogo klaverna sotrudnika, odstranjena. Vsakdo izven Španke je obvezan, sodelovati pri osvoboditvi Španke. Alfonz je cesar-pritikavec, v svoji neumnosti sanja o vojaških avanturah, ki morejo biti vzrok za katastrofe. On je ustanovil diktaturo, a generali — večeraj še njegovi slugi — so postali njegovi gospodarji. Sedaj je jetnik v rokah onih, ki jih je sam klical. Centralna uprava v Madridu je banda generalov, prefekte so pa nadomestili s polkovniki. Vse funkcije države so v rokah vojaštva. Da bi uničili zadnje sled zborovalne in tiskovne pravice, pošiljajo režimovci vse intelektualne kritike tega neznošnega stanja v — prognanstvo.«

* Nizozemska in ženevski protokol. Kakor doznava »Algemeen Handelsblad«, bo nizozemska vlada ratificirala ženevski protokol glede razsodnosti, vernosti in

razorožitve samo z gotovimi pridržki, ki jih pravkar formulirajo v haških vladnih krogih.

* Notranja napetost na Španskem. Madridski list »Heraldo« ugotavlja na uvodnem mestu, da bo plebiscit glede definitivnega ukinjenja vojnega pohoda v Maroko brez dvoma pokazal veliko večino, kajti ljudstvo se je naveličalo neprestanih krvnih in denarnih žrtv. »A. B. S.« in »Sol« zahtevata takojšnji mir z Marokom, sestavo civilne vlade pod Primo de Rivero, ki naj bi razpisala volitve ter vzpostavila ustavne razmere.

* Konec vladne krize na Švedskem. Brantingu je uspelo sestaviti homogeno socialdemokratsko vlado. Zunanje zadeve je prevzel Oesten Unden.

* Francija in homatije na Kitajskem. V zadnjem času se vznemirja angleški tisk, češ da Francija in Japonska — pod eno odo — dajeta potuho in pomoč kitajskim vstajem. 28. p. m. je pripeljala družbi Messageries Maritimes pripadajoča ladja »Chautilly« 18 aeroplanov tipa Breguet iz Marseille v Hongkong. Francozi so sicer izjavili, da gre za »potniška« letala, toda dopisnik londonskih »Times« je ugotovil, da služijo ta letala v vojne svrhe. Našli so celo zaloge orožja in municije. Mnogi francoski poštni parniki, zlasti pa oni iz Marseille, prakticirajo to tihotapstvo tako, da se izogibajo redne morske poti ter da ne deklarirajo pristanišča. V diplomatskih krogih je izzvalo to dejstvo neljubo razpoloženje, ker je baje znano, da oborožujeta Čang-Tso-Lina na ta način tako Francija, kakor tudi Japonska.

* Borba za Mosul. Branting je poslal predsedniku Društva narodov prošnjo, naj se pravorek v razsodbi glede angleško-turškega konflikta v mosulskem vprašanju odgodi za 10—14 dni. V pariških diplomatskih krogih so radi neugodnih poročil iz Angore nekoliko v skrbeh. V turški zbornici vlada ogorčenje, ki se ventilira v napadih na Feti-Beja, češ, da ni dovolj energično zagovarjal v Ženevi turških interesov. Mustafa Kemal-paša je imel 17. t. m. v Cezareji zelo oster govor, nanašajoč se na turške pravice do Mosula. Kakor doznava pariški listi, bo sklical belgijski zunanji minister Hymans posebno sejo razsodišča v Pariz.

* Nova švedska vlada. Novi švedski kabinet, ki ga je sestavila socialna demokratska stranka, je sestavljen sledeče: Hjalmar Branting, predsedstvo; zunanje zadeve Oesten Unden; pravosodje Nothin; narodna obramba Hausson, socialna politika Gustav Möllers, notranje zadeve Viktor Larsson, finance Thorsson, pravosodje Olaf Olsson, kmetijstvo Sven Linders, trgovina Sandler, brez portfelja sta Wigforss in Lewinson.

* Mednarodno posojilo za Nemčijo. Mednarodno posojilo za Nemčijo znaša 800 milijonov zlatih mark. Posojilo so se zavezale dati Nemčiji največje države. Kako visoko cenijo odločilni finančni krogi gospodarsko moč Nemčije, dokazuje najbolj okolnost, da so podpisali ameriški in angleški finančniki več kot trikrat tolike zneske za posojilo, kakor so se bile zavezale podpirati vlade teh dežel. Posebno zanimivo je, da so tudi Francozi podpisali velik del posojila za Nemčijo. Cena obveznic posojila za Nemčijo se je na velikih borzah takoj znatno dvignila nad originalno ceno.

Colomba Ceylon Tea
presega po svoji izborni kakovosti
vse druge znamke 3

Politične vesti.

+ Hadžičevi argumenti. »Jutro« piše: »Pojavi, ki so dali povod za Hadžičevo ostavko, so položeni pred obnovljeno Davidovičev vladu...« Kakšni pa so ti veliki pojavi, ki so zrušili Davidovičev vladu? Zagrebške uradne »Narodne novine« objavljajo uradni popravek o poročilu enega takih stičnih velikanskih »pojavov«, ki so g. generala Hadžiča tako silno podžgali (če bi to kdo sploh verjel!), da je podal ostavko. Popravek ugotavlja sledeče: »Ni res, da je 10. oktobra t. l. klical nekaj stražnikov v vojašnici: »Živio Radić! Živela republika! Doli z vojsko! Ni nam treba vojske!« in da se je večina navzočih stražnikov strinjala s temi klici. Nasprotno je res, da je istega dne pri branju nekega članka iz »Jutranjega lista«, v katerem je bilo napisano »Živio Radić! Živela republika!« glasno ponovil novovo sprejeti politikusnik Milan Sertić te vzklike. Vsled tega je došlo med njim in dvema drugima politikusnikoma do prepira, v katerem je Milan Sertić nekočkrat ponovil »Živela republika!« Zato je bil Milan Sertić takoj odpuščen iz službe. Da bi bil pa klical »doli z vojsko, ni nam treba vojske« se po zaslusanju navzočih politikusnikov ni moglo ugotoviti. Samo en stražnik je dejal, da je slišal te vzklike, a ta je bil zunaj sobe, v kateri se je pripravalo. Med preprirom se drugi stražniki niso pridružili vzklikom

kor tiolenjski griči. Bogojnaska cerkva čepi na gričku in nad njo so gorice in na vrhu kapelica z zvonom, ki je čudodelen kakor zvon na blejskem otoku.

Ej, bogojnske gorice! Te so žive ob nedeljah. Zato pa sta edini gostilni skoraj vedno prazni in — čudna vas! — eno trgovino ima in še ta nič ne skupi.

»Jezero bi še imeli in bogve, če ne prekosimo Bleda.«

Lepa je Bogojina in njena dika je gospod plebanoš in ponosna je nanj, nič manj ponosna kakor on nanjo.

»E, naš plebanoš!« tako pravi le Bogojanec in se šegavo nasmehne in zbode sosedo od drugega zvona.

Baša bo zidal novo cerkev in menda mu sam Plečnik dela načrt. Postavil bo celo društveni dom, da bo imel njegov Orel gnezdece. Pazite, Kleklovi Žilki, da vas ne prekosijo ljubosumni Baša!...

Njegov nečak, ki je jako dober gimnazijski literat, pa presneto slab matematik, ima velik in svet strah pred stricem. Ta je matematik! Menda bi se šel kosat z vsakim dijakom tudi še danes, ko gre že proti petdesetemu. Ampak v praktičnem življenju je jako konservativen matematik. Še do nedavna so računali njegovi farani pri biri po kraljarjih.

Pa še drugače. Mažarska inteligenca in seve tudi duhovščina se odlikuje po frapantnem videzu bleščeče znanosti; pa je le lepa podoba brez vsebine. Kmalu se ti razgali mažarska šola, ki je vzgajala megalomane, ki pa se ti, ko si premagal prvi odpor, kmalu zasmili v svoji naivni megalomaniji.

Zato se čudiš Baši. Šolal se je v Sombatelju; pa boš mislil, da je moral trgati študentske hlače v Ljubljani, tudi v Za-

grebu, na Dunaju, v Celovcu. Ne bodo preštevilna župnišča na Slovenskem, kjer bi našel toliko knjig, skoraj vse, kar je ustvaril naš duh v zadnjem polstoletju. Sicer pa je gojil Baša vedno — kakor Klekl — tesne stike s sosedno Prlekijo. Kakor več drugih, je bil n. pr. tudi on na Koroščevi primiciji.

Kar ga posebno odlikuje: ves živi v ljudstvom. Ne pretresejo ga politične afere; registrira jih in opazuje in kakor skrit pod površino razburjenega morja gre s svojim ljudstvom vedno prevdarno, vedno mirno, vedno brez strasti, vedno isto, vedno svojo pot. Nikdar ne stopi v areno dneva; zato ga tudi noben poraz dneva ne kompromitira. Kako bi bilo drugače mogoče, da si bi bil ohranil svojo župnijo pod Mažari tako čisto slovensko? Kako bi bil ohranil svoje ljudstvo kljub mažarskemu boljševizmu, kljub »demokratskemu« jugoslovenstvu tako neokaljeno in sveže in neokuženo? Tako sta znala le Klekl in on.

Krasen jezik govori Baša, menda najčistejšo prekmurščino. Sam Wester ga je lani občudoval.

Ali ga hočeš poznati bogojnskega plebanoša? Dve uri je iz Bogojine v Mursko Soboto in čisto se pripelje v mesto. Pripelje se običajno na priprostem kmečkem vozu, zadaj za hlapcem sedi na deski. Pozimi se zavije v havelok, da je še mogočnejša njega mogočna postava; na glavi ima takrat originalno kapo, v ustih pa neizogibno cigaro, ki jo puha, da je ves obdan od ogromnih kolobarjev in oblakov dima. Pa se boš morda začudil, ako si pričakoval moča medene vlnudnosti in oblazinah manir; morda te bo celo odbilo njegovo umerjeno ravnanje, dokler ne boš spoznal sile konsolidirane osebnosti, ki jo niti zlato srce.

Sertiča, marveč so ga nasprotno pozivali k redu. Nasprotni trditve je objavila Pribečevićeva »Riječ« in znano je, da so vojaške oblasti med drugim črpale svoje vesti za generala Hadžića iz »Riječi«. Če bi bilo »Jutro« z »Riječjo« vred resnično, bi povedalo, da je dal povod za Hadžićevo demisijsko zgolj strah radikalov pred obtožbami radi korupcije in listi kakor »Riječ« so pomagali radikalnim intrigam z izmišljenimi vestmi ali pa so iz komarjev delali slone.

+ Nadvse značilno. Belgrajska »Republika« je objavila zanimivo politično beležko, v kateri beremo med drugim, da je bila Pašić-Pribečevićeva koalicijska delo generala Živkovića. »Neki ugledni demokrat je izjavil pisu te beležke, da simpatizira general Živković z demokrati... Še v isti noči pa so posetili generala Živkovića trije ugledni radikalni poslanci ter so se z njim dolgo časa zapno razgovarjali. Sedaj se je zgodil za las isti manevar. Pred padcem vlade g. Davidovića se je razgovarjal komandant kraljeve garde z nekimi vplivnimi prvaki radikalne stranke. Rezultat teh razgovorov je znan. Toda račun je plačal g. Davidović. Isto vlogo, toda pismenim potom, je igral general Uzun-Mirković, znan vsled svojih lažnivih poročil. Tudi general Josif Kostić je imel v zadevi svoje prste, da ne pozabimo generala Mirka Milosavljevića, pomagača Lazice Markovića. Ti ljudje so skovali načrt za zrušenje vlade g. Davidovića. To je bilo letos v Vrnjački Banji. Glavno besedo je imel, kakor vedno, Petar Živković, ki ga solunski proces intimno veže na osebnost Nikole Pašića in Ljube Jovanovića. Razen te usluge se morajo oddolžiti še za čast armadnihi in divizijskih generalov. In tako se v našem političnem življenju zopet pojavljajo bele roke in bela brada, oškropljena s staro krvjo...«

+ »Nacionalni blok«. Reptili in reptilčki, ki zagovarjajo metode Pašića in Pribečevića, slepomišljajo že nekaj časa z izposojeno in vseskozi napačno afirmacijo »nacionalni blok«. Oni — radikali in pripetenci — da tvorijo »nacionalni blok...« Ti ljudje pravijo, da smo »ena nacija«, zato »nacionalni blok«. Ako bi bil v tem »bloc national« tudi pretežen del Hrvatov in Slovencev, bi res zaslužil to ime, tako pa uganjajo — humbug. Recimo, da bi bila današnja parlamentarna večina radikalno-levičarska. V tem slučaju bi ne zamerili radikalom in demokratom nestrpnega naglašanja nečesa, kar ne obstoji. Pravi nacionalni blok, ki druži enakomerno Slovence, Hrvate in Srbe, je parlamentarna večina g. Davidovića, dočim je opozicijska skupnost radikalov in demokratov čisto navaden srbski blok. V Franciji so imeli z nacionalnim blokom zelo slabe izkušnje. Stvar se ni obnesla in če naši »naprednjaki« ne verujejo, da je doba »nacionalnih blokov« v Evropi končno za nami, naj pogledajo v Francijo.

+ Poglavje o »pogojih«. Slovenski narod še vedno fantazira o nekih »pogojih«, ki da jih je stavila krona (in nacionalni blok...) voditelju HRSS. V zapadno-evropskih državah imajo običaj, da se stranki, ki hoče aktivno sodelovati, ne stavi »pogojev« strankarskega programatičnega značaja. Angleški kralj Jurij n. pr. ni zahteval od Ramsay Mac Donalda kakih takih pogojev. Danski kralj ni obdolžil g. Stauninga »defektizma«, ker je predložil Folke-thingu zakon o popolni razorožitvi Danske. Te dni je sestavil švedsko vlado socialni demokrat Hjalmar Branting ter je kot predsednik vlade v nekem govoru označil le tiste male narode kot edine napredne, ki bodo razorožili. In vendar se ni našel v dvorskih krogih nikdo, ki bi to zameril. G. Herriot je bil v Moskvi, spisal je značilno knjigo o sovjetskem državnem gospodarstvu, in vendar je mogoč kot šef vlade v »buržujski« Franciji. Le naši reakcionarji se topijo od veselja, ako morejo ljudsko voljo potlačiti v imenu neke imaginarne fraze. O pogojih ni bilo govora, a zares parlamentarna stranka jih ne bi mogla sprejeti v obliki diktata.

Beležke.

»Jutrove« informacije so navadno takšne, kakršne si želi. V večeršnjem uvodniku je med drugim serviralo to-le izmišljotino: »Davidovičeva vlada se ima za kratko dobo obnoviti z mandatom, da znova poskusi s koncentracijo.« Konstatiramo samo, da po končnih razbitih pogajanjih z radikalni sploh ni bil v nobenem razgovoru Davidovičev mandat za koncentracijo. V mislih je bil samo dosedanji kabinet Davidovičev. »Jutrove« lažnive konstatacije so kvečjemu predmet tajnih intrig korupcionističnih intrigantov, ki se tresejo pred obsodbo in bi ji radi ušli.

Neinformiranost »Jutra«. »Jutro« se je zagnalo tudi v Beli križ in dr. Metzgerja, ki je v nedeljo predaval v Ljubljani, češ da hoče dr. Metzger uvesti v Slovenijo »strogo nemško organizacijo«. Ignoranti pišejo o tem, česar ne razumejo, samo ker jim vsaka strogo verska stvar smrdi. Beli križ ni nobena »stroga nemška« organizacija, marveč je internacionalna organizacija, ki se pri vsakem narodu sicer samostojno or-

ganizira, pa se te samostojne organizacije družijo v internacionalni zvezi, kakor slične druge organizacije, n. pr. abstinenčna društva. »Jutro« seveda tega ne kapira, razen če gre za demokratske »nacionalizacije« tujih podjetij ali slične stvari, pri katerih se Žerjavovci družijo z anacionalnimi elementi, ker jim to nese. Vse jim služi samo za »kšeft«, tudi nacionalna ideja.

Dopisi.

St. Jernej na Dolenjskem. Občni zbor kmetijske podružnice v St. Jerneju je pokazal, da je naša občina odločno v taboru SLS. Popolnoma po krivici izrabljajo nasprotniki navidezno zmago pri zadnjih občinskih volitvah. Bodo že morali ob svojem času zvediti, da tudi na občin v St. Jerneju ne bodo nosili zvonca. — Na občnem zboru je bilo oddanih za listo SLS 152 glasov, za nasprotno samo 62. Izvoljeni so samo naši odločni možje za delegate. Pravtako je izvoljen tudi nov odbor iz samih naših somišljenikov. Hvalevredna je disciplina in vztrajnost naših mož, ki so vztrajali kljub vsemu šikaniranju dosedanjega nasprotnega načelnika v zavesti, da mora Kmetijska družba priti končno res v kmetijske roke.

Učiteljska imenovanja.

Nanovo so imenovani: Ivana Košar v Bukovščici, Vanda Andoljšek v Trbovlje, Ada Olhofer v Gabrje, Jagoda Bačič v Polšnik, Avgust Binder v Ovečjak, Alojzij Cotman v Reichenau, Ana Terpin v Laze, okr. Črnomelj, Roza Roš v Stranje, Adalbert Božič v Staro vas, Celestin Perkavac v Ribnico, Cezar Santicin na Vinico, Zora Kneisel v Staro vas, Jančič Janko v Podstenice, Marija Kovič na Trebelno, Stanko Gajšek v Senovo, Mara Šifrer-Dietz na Zidani most, Anica Gabršek v Reko nad Laškim, Adolf Arzenšek k Sv. Jerdrti, Frančiška Moljk na Rakek, Bogomira Dobovšek v Dobropolje.

Premešeni so: Franja Černo-Mrak iz Tržiča v Leskovec, Vladimir Perharc iz Leskovec v Tržič, Roza Krišche-Progar iz Črmošnjice v Hinje, Zora Iskra iz Radovljice na Vič, Julija Weble iz Kočevja v St. Peter pri Novem mestu, Anica Sekula z Blok v Podzemelj, Rudolf Bratko z Vel. Poljan v St. Rupert, Alojzij Markič iz Ovečjaka na Vič, Milan Grom iz Zvirč v Babino polje, Jožica Erbežnik iz Dolža v Prečno, Kristina Hafner iz Zaužemberka v Radovljico, Hilda Mihelič iz Sv. Križa pri Litiji v Zagorje, Dragotin Zupančič iz Stopič v Rakitno, Franjo Bitenc od Sv. Primoža na Pohorju v Staro lipo, Darinka Berč iz Boštanj v St. Janž, Katarina Andrejka iz Preske v Rove, Elza Podboj iz Rov v Presko, Gabrijela Grom-Hladnik iz Dol. Nem. vasi v Babino polje, Marija Bartol iz Dolenje vasi v Ribnico, Ivana Dolinšek iz Kolovrata v Senožeti, Ladislav Požar z Ježice na Barje, Oskar Hrast iz Mengša na Črnuče, Mira Klun iz Fara-Vasi v Loški potok, Fran Zukovec iz St. Petra v Novo mesto, Marija Kramole-Vyzourek Marija iz Dobropolje v St. Vid nad Ljubljano.

Umor na Hranilnični cesti.

Obdukcija trupla.

Včeraj popoldne ob 3 se je vršila v mrtvašnici pri sv. Krištofu obdukcija trupla žrtve trgovca Ferdinanda Pipana. Obdukcijo komisijo je vodil sod. svet. dr. Gradnik, obdukcijo trupla sta pa izvršila zdravnik dr. Travnar in dr. Novak v navzočnosti pol. zdravnika dr. Avramoviča, zapisnikar je bil sod. avsk. Komatar. Dalje so se udeležili obdukcije pol. nadzor. Zajdela, pol. koncipist Polc, zastopniki sorodstva in pa časnikarski poročevalci. — Naš poročevalec nam poroča, o poteku obdukcije, ki je bila jako zanimiva, sledeče: Na truplu se je ugotovila rana, ožgana od strela, v izmeri novca za 10 par in sicer 16 cm pod prsno bradavico. Kroglja je vdrla v telesno votlino v poševni smeri navzdol proti hrbtenici. Ko je zdravnik odprl prsno in trebušno votlino, se je ugotovilo, da je krogla težko ranila vranico, ki je vsled poškodbe takoj silno krvavela, nato je ranila krogla pankreas in je zdrknila ob želodec, kjer je pustila tudi precejšnjo sled, nato pa se je zarila bržkone v hrbtenico. Že rana na vranici je bila vsled silne krvavitve smrtna, ker je kri takoj zalila skoro celo notranjost. Nadaljnje iskanje krogle je bilo silno mučno. Zdravniki so preiskali vso notranjost in pregledali vse notranje dele, da bi našli kroglo, toda zaman. Ker je kazala smer krogle proti hrbtenici, sta zdravnika z velikim naporom popolnoma izločila skoro za ped dolg kos hrbtenice in sta ga preiskala. Delo je bilo še posebno radi tega zelo mučno, ker v mrtvašnici ni bilo na razpolago za to potrebnega orodja in drugih priprav, ki so na razpolago v bolnici. Toda tudi ta trud je bil zaman; krogle, ki je morala biti kalibra 6 in pol mm z jekleno konico, tudi v tem delu hrbtenice niso dobili. Obdukcija je trajala od 3 pop. pa skoro do 6 zvečer, nakar so izjavili zdravniki, da v mrtvašnici in s temi pripravami ne morejo več napraviti. Na njihov predlog je odredil g. dr. Gradnik, ki je podurjal, da se krogla, ki je po ugotovitvi izvedencev v truplu, mora najti in naj se zato truplo prepelje v bolnico, kjer se bo s pomočjo raznih priprav krogla lažje dobila. Po izpo-

vedi zdravnikov je nastopila smrt vsled močne notranje krvavitve in sicer jako hitro. Mož se je zavedal morda le par hipov, kar odgovarja tudi njegovim zadnjim besedam. Ta slučaj je jako kompliciran in zdravniki so se trudili skoro 3 ure ter preiskali skoro vso notranjost trebušne votline, toda ves trud je bil zaman. — Na pokopališču se je zbralo več občinstva, toda ne toliko radi obdukcije same, ker vedo, da je vstop v mrtvašnico prepovedan, marveč ker se je raznesla popolnoma neutemeljena govorica, da bodo prepeljali k obdukciji tudi osumljenega Mikliča. — Toda to je bila seveda le prazna govorica, kajti osumljeni Miklič je, kot poročamo na drugem mestu, izven afere in popolnoma nedolžen.

Dnevne novice.

— Duhovniške vesti. Podeljena je župnija Stari trg pri Ložu Jerneju Hafnerju, kaplanu pri Sv. Petru v Ljubljani. — Umeščen na sta bila: Peter Koprivec na župnijo Breznica dne 18. oktobra, in Ivan Klemenčič na župnijo Ig dne 20. oktobra. — Kot župna upravitelja sta bila premeščena oziroma imenovana: Ivan Gogala, kaplan v Poljanah nad Škofjo Loko, v Staro Oslico, in Pavel Klemenčič, bivši kaplan v Kranjski gori, v Grčarice pri Ribnici. — Premeščeni so bili: Anton Demšar, žup. upravitelj v Starem trgu pri Ložu, za kaplana v Mengeš in Anton Rovtar, žup. uprav. na Igu, za kaplana v St. Jernej; dalje kot kaplani: Franc Gornik iz Breznice v Komendo, Ivan Črnilec iz Komende v Ribnico (I), Ivan Pirkovič iz Ribnice v Poljane nad Škofjo Loko, Vinko Gostiša iz Ribnice na Breznico, Karel Plot iz Kočevja v Ribnico (II), Vinko Zor z Jesenic k Sv. Petru v Ljubljano, Ivan Platiša iz Trebnjega na Jesenice, in Kristijan Cuderman iz Toplice na Trebnje. — Na meščenih so bili kot kaplani: Matija Jager, bivši kaplan v Dobu, v Sv. Križu pri Kostanjevici, ter novomašnika: Valentin Benedik v Kočevju in Jožef Kreiner na Kočevski Reki.

— 50letnica hrvatskega zdravniškega društva. Te dni praznuje »Zbor liečnika kraljevine Hrvatske i Slavonije« petdesetletnico svojega obstoja. Tekom te dobe je organizacija sodelovala pri vseh pridobitvah na socialno-zdravstvenem polju v ožji domovini, a udeleževala se je tudi slovanskih in mednarodnih zdravniških kongresov. Velike zasluge si je pridobil zbor za ustanovitev zagrebške medicinske fakultete. L. 1877. je začel izdajati svoje glasilo »Liječnički vijesnik«, ki se je razvil v odlično revijo in je danes poleg Zbora glasilo zdravniške zbornice v Zagrebu, slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani in svobodnega zdravniškega društva v Dalmaciji. Za pomoč svojim članom, ki so v potrebi, in njih družinam je Zbor ustanovil podporno blagajno. Povodom 50letnice se vrše v Zagrebu razne prireditve.

— Somišljenike po deželi ponovno opozarjamo na koledar, ki ga je izdala Jugoslovanska kmetijska zveza v žepni obliki. Cena 10 Din. Povprašajte po njem pri naših zaupnikih, da ga morete kupiti, ali pa ga naročite naravnost pri naslovu: Jugoslovanska kmetijska zveza, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana. Ne zamenjajte našega koledarja s koledarjem, ki so ga izdali samostojneji pod naslovom »Kmetijski koledar«. — Kmetje, poagitirajte za svoj koledar!

— Izseljevanje iz Dalmacije. V zadnjem roku za prijavo prošenj za izseljenje v Severno Ameriko je bilo samo v splitskem okraju vloženih 241 takih prošenj. Med prosilci je med drugim 53 poljedelcev, 43 žena z otroci in 39 deklet, ki imajo svoje zaročence v Ameriki. Glasom kvote se more iz cele splitske oblasti izseliti leta 1924-25 v Združeno državo samo 38 oseb. — Sprito težkih gospodarskih razmer v Dalmaciji in Primorju ter skrajno omejena možnost za izselitev imajo sleparski izseljeniški agenti med nevednim ljudstvom obilo žetev. Dan na dan prihajajo oblastem prijave žrtve, ki so padle takim goljufom v roke in jim dale svoje zadnje imetje — po 3000 Din in več — da bi jim prekrbneli potne listine v Ameriko. Običajno taki agenti pravočasno izginejo iz kraja, kjer jim začno tla goreti pod nogami, tako da jim oblast ne more do živega.

— Zaplenba splitske »Nove Dobe«. Splitska cenzura je zaplenila tamkajšnji dnevnik »Nova Doba« z dne 17. t. m. zaradi telefonskih poročil iz Belgrada o izjavah dr. Mačka in dr. Krnjevića o položaju po demisijski Davidovičeve vlade. Ta poročila so prinesli vsi dnevniki v Jugoslaviji, ne da bi bili zaplenjeni. Policija tudi ni dovolila, da bi izšla »Nova Doba« z belo liso kot druga izdaja, »narveč« je morala iziti kot popolnoma nov list z novo številko oziroma kot izredna izdaja. List je brzojavno prosil ministrskega predsednika in notranjega ministra za zaščito tiskovne svobode.

— Invalidski štrajk v Zagrebu. V nedeljo se je vršila na pokrajinski upravi v Zagrebu konferenca zaradi invalidskega štrajka na Brestovcu. Sprejeli so sklep, da se vsi invalidi zdravniško pregledajo ter potem zdravi odpuste. Proti zdravilišni upravi in invalidom se uvede preiskava. Posebna komisija ugotovi, kateri izmed invalidov je res potreben obleke in obuvala.

— Avtomobilska nesreča. Bančni uradnik Kortelac je te dni v družbi pet drugih oseb

vozil z avtom iz Zagreba v Čakovac. Blizu Varaždina sta se iz neke hiše zaleteli pod avto dve svinji. Avtomobil se je dvakrat preobrnil. Kortelac je obležal težko ranjen ter je kmalu nato izdihnil, trije sopotniki so bili lažje poškodovani.

— Vlom v Planini. Neznani vlomilci so vdrli v stanovanje Pongraca Martina in iz zaklenjene omare odnesli raznega blaga, obleke, usnja in denarja v skupni vrednosti čez 5600 Din.

— Samomor ali nesreča. Na železniški progi Zagreb—Čulinec so našli pri čuvajnici št. 67 moško truplo, kateremu je bila zdrobljena glava, desno stopalo in desna roka. Iz dokumentov, ki so jih našli v obleki, so dooznali, da je ponesrečenec Ivan Brožič, rojen 1889 v Kranju. Po poklicu je bil mizar in je bil zadnji čas zaposlen v Bjelovaru. Ne ve se še, ali se je Brožič ponesrečil, ali je izvršil samomor.

— Zagoneten zločin. Posesnik Jakob Verdclj iz Vrbinske vasi pri Krškem je pred kratkim sprejel v službo novega hlapca, za čigar ime se ni brigal. Hlapec je nagovoril gospodarja, ki je imel samo eno kravo, naj kupi še eno. Verdclj je nato dvignil v hranilnici 3000 Din za nakup nove krave. V sredo, 15. t. m. pa je prišel hlapec v Krško in je ponujal kravo na prodaj. Pogodil se je z nekim mesarjem, ki je dejal, da pride po kravo v Vrbinsko vas. Ko je prišel mesar tja, je bil hlapec sam doma. Zato se mu je zdela kupčija sumljiva in je zahteval aro nazaj. Naznanil je tudi videmskemu županu celo zadevo. Naslednji dan je šel župan k Verdclju, našel pa je v svo okna z deskami zabita, na vratih pa je bilo napisano: »Jaz sem junak iz Like in se nikogar ne bojim. Stari in stara sta odšla v Toplice in se ne vrne več.« Župan je takoj nato naznanil zadevo orožnikom. Na lice mesta je prišla sodna komisija. Vdrli so v hišo, kjer so opazili sledove krvave borbe. Oba zakonca, ki sta očitno postala žrtev hlapca, sta izginila in tudi o hlapcu ni sledu. Uvedena je obširna preiskava.

— Pobeg. Ivanu Seliškarju iz Podutika je pobegnil sin. Češ, da gre k sv. maši, se je odpravil, pa ga ni bilo več domov. Fant je rojen 1906. Možno je, da se je dečko ponesrečil, ali pa padel v roke izvodnikom.

— Iz zagrebškega nočnega življenja. Predminolo noč je v neki zagrebški javni hiši zadela kap nekega znanega zagrebškega trgovca, družinskega očeta in po letih starca. Nesli so mrtvega iz hiše.

— Član Čarugove tolpe pobegnil in bil zopet prijet. V zapore lepoglavške kaznilnice je bil pripeljan nekako pred 3 leti neki Franc Matej, ki je v družbi z zloglasnim Božo Matijevićem in pozneje z Jovo Čarugom napravil celo vrsto zločinov ter bil slednjič prijet in obsojen na 10 let težke ječe. Nedavno je bil dodeljen takozvani »vanjski radnji« (kaznjenci, ki obdelujejo kaznilniško polje) in je dne 18. julija t. l. pobegnil. Matej je imel prvotno pobegniti v Češkoslovaško, kamor je domovinsko pristojen. Med tem pa se je premislil in se je sklenil oženiti. 28. septembra t. l. je šel v Dolce po dokumente. Tu so mu prišli orožniki na sled ter ga pričeli s pomočjo policijskih psov loviti. Te dni so ga zalotili pri njegovi zaročenki Evi Maglajlić v Podgorjah. Ob 2 ponoči, ko je »gorski ptič« sladko počival, so vstopili orožniki in zaklicali: »Matej, vstani! Prinašamo ti krstni list!« Matej je skočil s postelje, dvignil roke in dejal: »Predajam se, gospodje orožniki!« Orožniki so ga zvezali in ga odpeljali v Našice, odkoder bo potoval nazaj v Lepoglavo, kjer ga čakajo težki dnevi.

— Gorilno olje za večno luč, rastlinsko (iz repičnega semena) rafinirano, lepo in dolgo gorljivo, prodaja tovarna Zabret & Ko., Britof pri Kranju v vsaki množini. (6590)

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Štajerske novice.

DR. LESKOVAR ZUPAN MARIBORSKI.

Maribor, 21. oktobra. (Izv.) Danes se je vršila prva seja novoizvoljenega občinskega sveta. Na dnevnem redu je bila volitev župana, podžupana in članov mestnega sveta. Za župana je bil izvoljen dr. Josip Leskovar (SLS), za podžupana dr. Lipold (JDS), v mestni svet pa dr. Juvan (SLS), dr. Jerovšek (SLS), Ivan Roglič (NSS) in Ivan Šoštarich (JDS). Vsi so dobili po 31 glasov.

Š srebrna poroka. Danes obhajata v Krčevini pri Mariboru srebrno poroko gosp. Franc Veber železničar in njegova zvesta družica Ivanka roj. Duh. Bog jima daj dočakati še zlato poroko.

Š Mariborske vesti. Poročil se je dne 20. t. m. g. Janko Kugovnik, uradnik Ljubljanske kreditne banke z gospodično Frido Polegeg. — Umrl je g. Pavel Srebre, trovec v Mariboru, v starosti 74 let. N. v. m. p. — Danes zvečer ob pol 20. uri se vrši v dvorani restavracije »Kosovo« zborovanje članov trgovskega gremija v Mariboru, na katerem poroča g. dr. Pretnar iz Ljubljane o obrtnopravnih reciproiteti. Razpravljalo se bo tudi o novih določbah glede delovnega časa ter o drugih aktualnih vprašanjih. Z ozirom na važnost tega zborovanja je pričakovati polnoštevilne udeležbe. — Koncert »Ljubljanskega Zvona« je bil radi pogreba pokojnega

dr. Rosine preložen na pondeljek, dne 30. novembra. — V zadnjem času se je razpasla med mariborskimi motociklisti in avtomobilisti naravnost drzna razvada prekomerno hitrih voženj. V preteklem tednu je prijavila policija ničmanj kot 30 šoferjev državnemu pravdniku radi prehitre vožnje. Zelo umestne bi bile v tem pogledu visoke globe v korist blagajne za občinske reveže. — V času od 12. do 18. t. m. je iskalo pri tukajšnji državni posredovalnici za delo zasluzka 200 ljudi. Prostim mest je bilo prijavljenih 105. Urad je v 63 slučajih posredoval z uspehom. Od 1. januarja do 18. oktobra 1924 je bilo prijavljenih 6170 prostih mest. Dela je iskalo v tem času 8345 oseb. Posredovalnica je z uspehom posredovala v 2796 slučajih in v drugo pokrajino je odpotovalo zavsem 1321 oseb.

Primorske novice.

p Ob 70 letnici nadškofa dr. Sedeja. Na predvečer 70 letnice nadškofa dr. Sedeja se je zbrala v goriški škofiji mestna duhovščina z generalnim vikarjem msgr. Sionom na čelu, ki je čestital slavljenju v latinskem jeziku. Nadškof je odgovoril istotako v latinščini. V imenu slovenske duhovščine je čestital tolminski dekan msgr. Rujec ter izročil nadškofu krasen naprsni križ kot dar celokupne duhovščine brez razlike narodnosti. Naslednji dan se je v stolnici vršila slovesna služba božja, katere so se udeležili dekani italijanskega dela škofije, zastopniki redov in velika množica prebivalstva. Opoldne je bil slovesen obed, katerega so se udeležili tržaški škof dr. Fogar, celokupni kapitelj, msgr. Tognon iz Gradeža, msgr. Stacul iz Gradiške in drugi dostojanstveniki. Poleg tega so se vršile slavljenju na čast razne glasbene prireditve.

p Zadeženje nadškofa dr. Sedeja. V poročilu o proslavi 70 letnice nadškofa dr. Sedeja piše »Osservatore Romano«: »Vsi katoliški krogi in društva od italijanske in slovenske strani so poslali slavljenju svoje udanostne častitke, zagotavljajoč neomejeno pokorščino Sv. Očetu in Njegovi Previženosti, vrednemu predstavljaju goriške nadškofije. To priča, kako velika je ljubezen in spoštovanje, ki ga napram svojemu pastirju goji celokupno ljudstvo brez razlike narodnosti. Najvišji naj ga blagovoli ohraniti še dolgo let v zmagoslavje sv. vere naklonjenosti njegovih sinov, ki so videli vedno v njem svetega in pobožnega moža in ob enem hrabrega branitelja pravic sv. Cerkve.«

p Izenačenje učitelstva. »Gazzetta Ufficiale« z dne 16. t. m. objavlja kr. ukaz, ki ureja gospodarski položaj šolskega osebja iz dobe bivše monarhije. Učitelji bivše avstrijske uprave, ki jih je italijanska uprava potrdila, sprejela ali kakorkoli drugače obdržala v službi in je odvisno od šolske uprave v novih pokrajinah, so gospodarsko izenačeni z učitelstvom v ostali italijanski državi. Zanje veljajo poslej v enaki meri vse odredbe, ki se tičejo gmoletnega položaja državnih uradnikov, v kolikor ni za učitelstvo drugačnih določb.

p Kako se živi pod Mussolinijevim režimom. Italijanski režimovci si na vse pretege prizadevajo, da prepričajo svet, kako imenitno gospodari sedanja fašistovska vlada. Še te dni je podal finančni minister De Stefani obsežno poročilo o davčnih reformah, s katerimi da se razbremenjujejo vedno širši sloji. Kako je pa dejansko v Italiji pod fašistovsko zvezdo, nam pričajo tele vrstice, ki jih posnemamo iz nekega zasebnega pisma iz Julijske krajine: »Tu pri nas se živi vedno slabše. Draginja raste, davki so od dne do dne večji. Samo od plače vzamejo mojemu soprogu 160 lir mesečno, a potem moramo plačevati še davke od klavirja, psa, prešiča, pohištva, služkinje — sploh od vsega, kar leze in leži. Človek več ne ve, kje naj vzame za nenasitno davčno bisago. Če pojde tako dalje, se bo treba odreči vsem civilnim potrebam in se preseliti v jame, kjer bomo živeli kakor naši predpotopni pradedje.«

p Obtožba proti slovenskemu duhovniku padla v vodo. Lansko spomlad je obmejni komisar v Podbrdu zaplenil svetolucijskemu župnemu upravitelju Jos. Abramcu dvojno knjig, ki ju je bil le-ta poleg drugih knjig kupil v Ljubljani. To sta bili Matičičeva »Na krvavih poljanah« in Jelenčeva »1914—1918«. Obe ti dve knjigi sta bili v Italiji dovoljeni in so ju prodajali celo v italijanski knjigarni v Tolminu. Kljub temu sta skušala tedanji videmski prefekt Pisenti in goriški podprefekt Nicolotti iz tega slučaja kovati kapital proti g. Abramcu in posredno proti celokupni slovenski duhovščini. Dejansko je državno pravdnikstvo proti g. Abramcu vložilo obtožnico, ko dolži obtoženca propagande proti Italiji in podobnih stvari. Sedaj, po preteku leta dni, je pa prizivni sodni dvor v Trstu izrekel, da se postopanje proti obtožencu opusti, ker ni dokazov. Tako se je zopet ena zlobna nakana italijanskih nacionalistov in protozidarjev proti katoliškim Slovencem izjalovila.

Dijaški vestnik.

d Seja konzulta Akad. Mar. kongregacije je v četrtek dne 23. oktobra na stanovanju g. Dr. Lukmana in sicer ob 4. uri. Vsi in točno!

Prefekt.

Poravnajte naročnino!

Ljubljanske novice.

lj K umoru trgovca Pipana. Kakor smo zvedeli na merodajnem mestu, je preiskava proti Ernestu Mikliču dognala, da je vsak sum neupravičen. Miklič je neovrgljivo dokazal svoj alibi in bo že danes izpuščen iz zapore. Dokazano je, da ni v prav nobeni zvezi z umorom in je le nesrečen slučaj hotel, da je bil čisto po nedolžnem aretiran in zapleten v to afero.

lj Sadni sejem. Danes popoldne od 2. do 4. ure se bo oddalo zadnje sadje. Ako ne pridejo naročniki po sadje, ki so si ga dali rezervirati, se bo to sadje oddalo drugim strankam. Tudi je še nekaj lepega sadja ostalo, ki se bo oddalo po znižani ceni interesentom. Vabimo vse, ki si želijo nabaviti to sadje, naj pridejo popoldne na sejmski prostor, paviljon L.

lj Prošnja za stalno policijsko stražo in razsvetljavo. Prejeli smo sledeč dopis: Nedeljski umor v Hranilni ulici nam jasno dokazuje kako neobhodno potrebno je, da se na tem kraju napravi takoj še ena luč, posebno sedaj, ko je mestna občina zidala svoji hiši ter se je prebivalstvo pomnožilo. Nadalje se prosi tudi policijsko ravnanje, da nam na prošnjo tukajšnjega prebivalstva po stalnem patroliranju varnostne straže na tem koncu Dunajske ceste iz varstvenih ozirov ugodij, ker ravno na tem koncu Dunajske ceste ni nobene stalne straže, ta je temnim elementom najbolj pripraven kraj za izvrševanje svojih namenov.

lj Samomor na Opekarski cesti. Ravno ob zaključku obdukcije Pipana je prišel v mrtvašnico stražnik in je pozval policijskega zdravnika dr. Avramoviča, da naj gre takoj na Opekarsko cesto, kjer je izvršil nekdo samomor. — O tem slučaju samomora smo izvedeli sledeče: Na Opekarski cesti šte. 10 je stanoval v svoji enonadstropni hiši bivši uradnik Pollakove tovarne — vodil je tovarniško delavsko bolniško blagajno — nazadnje brezposelni trgovski potnik Ivan Maver. Včeraj popoldne okrog 5. ure je bil mož na dvorišču in je navidez snažil lovsko puško. Nankrat je nameril mož puško proti sebi in je sprožil. Padel je in obležal mrtev. Mož je bil okoli 50 let star in zapuščal ženo in petero otrok. Vzrok samomora so brezposelnost in družinske razmere.

lj Z ljubljanskega gradu. Pot na grad je samotna in je deloma razsvetljena. Na tej poti se dogajajo in prirejajo vsakovrstne scene, za katere pa policija ne zve in tudi ne poišče. Včeraj ponoči so neznanci napadli gospodično J. V., jo obstopili, naker se je razvilo prerekanje. Razsodnost J. V., ko je ubčala proti gradu, je toliko presenetila pobalino, da ji niso upali slediti. Zeleti bi bilo, da se policija bolj zanima za to samotno pot; kajti na gradu stanuje okrog 500 oseb.

lj Opomin. Vse urade, trgovce in obrtnike, katerim smo poslali po en izvod naše knjižice »Vodnik po Ljubljani« na vpogled, in ki nam do danes niso poslali niti odpadlega zneska niti knjižice vrnil, vljudo prosimo, naj blagovolijo knjižico v slučaju, da jo ne sprejmejo vrniti. — Komite drž. uradnikov v Ljubljani, Emonska c. 10.

lj Drzen vlom. V kantino vojašnice kralja Petra so neznani zlikovci tekoma 14 dni že drugi vlomili in sicer obkrat skoz cestno okno. Topot so odnesli 1400 Din gotovine in raznega blaga v skupni vrednosti 6560 Din.

lj Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 12. do 18. okt. 1924 je bilo v Ljubljani rojenih 30 in naknadno prijavljenih 5 rojstev; umrlo je v tem času 22 oseb, od tega 6 tujcev. Vzrok smrti v 2 slučajih življenjska slabost, v 3 jetika, v 1 pljučnica, v 1 zastrupljenje rane, v 2 srčna hiba, v 2 rak, ostalo drugi naravni smrtni vzroki.

lj Nalezljive bolezni v Ljubljani. V času od 12. do 18. okt. so bili v Ljubljani naznanjeni sledeči slučajji nalezljivih bolezni: 1 davice, 1 grize in 2 dušljivega kašlja.

lj Ne zamudite! Ugodna prilika! Modno blago, križasto in črtasto za krila in kostume po bajno nizkih cenah. Vsled opustitve trgovine velika prodaja vsega manufakturnega blaga, sukna itd. po vsakih vsprejemljivih cenah pri Jos. Bedrač, Aleksandrova c. 12.

lj Nasilnež. Šlehta Grete se je že morala na kak način zameriti svojemu sostanovalecu Francu Skali. V soboto je je počakal pred stanovanjem je parkrat prav pošteno okrenil po glavi, nato jo pa podrli na tla in pribiljal z njeno glavo ob tla. Šele na njen močan in obupen krik jo je izpustil s precej razbito glavo. Za svoje maščevanje bo kmalu dajal odgovor.

lj Čudno vmešavanje. Jakob Omerza je prodajal Josipu Vodopivcu različno blago, med tem tudi verižico. Nista se še pogodila, ko je v kupčijo posegel brezposelni mesarski pomočnik Miha Švegelj, zgrabil verižico in zbežal. Policiji so ga v Florijanski ulici in izročili ujemlj.

lj Nesreča. Ivanu Krapšu je postalo na Gosposvetski cesti nenadoma slabo; zgrudil se je na tla in se pri tem poškodoval na glavi, zakar so ga prepeljali v bolnico. Fant je doma iz Idrije in boleha na srčni hibi.

lj Tatvina v cerkvi. Tatovi na vse načine spreminjajo svoje žrtve. Iz trgovin so se celo preselili v cerkev. Obiskali so te dni cerkev sv. Jožefa in odnesli s stranskega oltarja dva prta, vredna 600 Din.

lj Policijska kronika. Od 20.—21. so bile vložene sledeče ovadbe: radi tatvine 3, radi kaljenja nočnega miru 2, radi kaljenja nočnega miru 2, radi prestopka cestno policijskega reda 6, radi prekrščenja policijske ure 3, radi nezglašenja psov, odnosno radi psov brez znamke 1, radi pretepa 2, radi onemoglosti 1, radi nedostojnega vedenja 1, radi poba od doma 1, radi telesne poškodbe 1. — Napovedani sta bili dve aretaciji radi tatvine, 1 radi postopanja.

Neprekosljivi so le

EXCELLA
šivalni stroji.

Nedopadni v konstrukciji in materijalu. Izredno nizke cene.

Oglajte si jih pred nakupom.

J. GOREC. Ljubljana

Palača Ljubljanske kreditne banke

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

22. oktobra sredo Šestero oseb išče avtorita. Red B.

23. oktobra četrtek Pri Hrastovih, slavnostna predstava ob 50 letnici rojstva pisatelja Ksaverja Meška.

24. oktobra petek Moč tema. Red D.

25. oktobra sobota Firma P. B. Red E

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

22. oktobra sredo Majska noč. Red F.

23. oktobra četrtek Zaprt.

24. oktobra petek Netopir. Red C.

25. oktobra sobota Carjeva nevesta. Red E.

Meškova 50 letnica v Narodnem gledališču. Gledališka uprava je povabila gosp. Meška, naj se udeleži proslave svoje 50 letnice, ki jo bo obhajala ljubljanska drama z uprizoritvijo njegove igre v treh dejanjih »Pri Hrastovih« v četrtek dne 23. t. m. Gosp. Meško se je povabilu prijazno odzval ter bo osebno prisostvoval premijeri. Vstopnice za to predstavo prodaja dnevna blagajna Narodnega gledališča v opernem gledališču v sredo 22. t. m. in v četrtek dne 23. t. m. ob običajnih urah. Pri večerni blagajni v dramskem gledališču bodo vstopnice na razpolago pol ure pred začetkom predstave.

Narodno gledališče v Mariboru.

Četrtek, 23. okt. »Otroci«. Ab. A. Premijera.

DRAMSKI REPERTOAR MARIBORSKEGA GLEDALIŠČA.

Je težavna stvar; iz izkustva vemo. Pa bi bilo krivično, pustiti v nemar in prezirati stremljenje mariborskega gledališča, dasi hodi po težavni poti; dasi se ob zlih ovirah ustavlja in krha.

Ravnatelj Bratina ni gradil in ne gradi tja v en dan. Smešno bi pa bilo, ko bi človek zahteval od njega, da v roku ene sezone izvede, kar se je bil namenil. Repertoar ni proračunan na rok, temveč na dobo; je trajno delo voditeljevo.

Tako stoji ravnatelj Bratina popolnoma pravilno na stališču, da ne spada v provinci-jalno gledališče borba za struje, to je borba za književno bodočnost, temveč da je poklicano tako gledališče, da osvetli razdobja, razvoji, vso preteklost do današnjega dne, ter s tem vzgoji bodočnosti boljše in zrelejše občinstvo. Vprizorjene igre naj bodo vsem slojem in plastem občinstva v korist in v dobro. Red izvajanja pa naj hodi v skladu z rastočim razumevanjem občinstva, v zmirom višje in lepše, v svetlejšje. Je vzgoja, je pa tudi užitek. In glavni smoter je ta: da gledališče pokaže človeku življenje v optimistični luči, da v njem zbudi veselje.

Tako si je bil začrtal ravnatelj Bratina svojo temeljno risbo:

Kralj Ojdipus. — Hamlet. — Tartuffe. — Rosmersholm. — Živi mrtvec. — Tri sestre. — Zemski duh. — Pohujšanje v dolini šent-florjanski. — Romarij.

Kakor veje rasto iz teh debel sorodna in vendarle pomembna dela, ki se v njih senci vprizirajo, zmirom s temeljnim namenom. To so razdobja. So pa tudi značaji, panoge ene in iste umetnosti. Je raznovrstnost in menjavanje.

Del je mnogo. Kdo bi jih našteval! In čemu? Saj je njih vprizoritev — in za to pač v glavnem gre — tako zelo odvisna od raznih merodajnih okoliščin; prevod mogoče, mogoče trošek za vprizoritev, mogoče igralsko oseboje...

Baš od zadnjega je marsikaj odvisno. Vsaka stvar mora biti izračunana in tenko premišljena. Včasih se posreči, včasih spodleti. Potem pa s palico po hrbtu! — Igralsko oseboje je najtrši oreh. Enotno bi moralo biti. Pa kako? Vseeno ni obupati. Ne le občinstvo, predvsem oseboje je potrebno vzgoje. In če kdo nepristransko gleda, mora priznati, da se v mariborskem gledališču od leta do leta boljša. Gre včasih za korak nazaj. Pa gre zopet tem veselejše naprej. —

In zunanji okvir. Oder s pomanjkljivimi napravami. Skrčenje v tem, v onem. Nikdar pravega razmaha. In potem sodijo. Nesrečen je pa le, kdor hoče, pa ne more in ne more.

Nestalnost je, nihče ne ve, ali se bo finančno obdržalo, ali se bo obneslo; nihče ne ve, ali je žrtev igralca pri gaži, režiserja pri vprizoritvi, ravnatelja pri repertoarnem načrtu, intendanta pri letnem proračunu, — ali

so vse te žrtve kateremu zmislu podrejene, ali imajo izgleda na boljši čas...

Realni okvir, ki se od dne do dne spreminja, ne more trpeti stalnosti v tem in onem; niti v repertoarju ne.

Ali enega se drži ravnatelj Bratina: kakorkoli se obrne, kakoršnakoli zapreka se mu postavi — od svojega temeljnega načrta nikoli ne odstopi. —

Poleg tega velikega načrta je pa še nekaj omenitve vrednega. Bratinovo stremjenje glede mladine. Prirejanje mladinskih predstav mu je bil že zmirom hvaležen in dober posel. V tem bo letos in dalje še nadaljeval. Njegovo srečno roko v izbi sličnih stvari vsakdo pozna.

In nazadnje: Ne »koncesijo publik« (v pomenu besede: pokvarjenosti), temveč potrebo, kaže vprizarjanje priznane vesele igre, na čelu »Kozarec vode«, za tem »Iarodni poslanec« itd.

...

Ti kratki podatki naj služijo za vodilo vsem tistim, ki se čudijo, da mariborsko gledališče ne razglša več »repertoarnega načrta« kakor doslej.

Začetek sezone pa je že pokazal, s kakšno resnostjo je oseboje, je vodja, so vsi v mariborskem gledališču pri delu.

Silvester Škerl.

Podzemske jame na Dolenjskem

Marsikateremu je znano, da je Dolenjska, posebno ob notranjski strani, polna raznih podzemskih jam in duplin, katere so naši javnosti z malimi izjemami še popolnoma neznan. Mogoče je krivo to, da na Dolenjsko prav malo zahajajo turisti, oziroma izletniki, kateri bi se za to zanimali. V zadnjem času so parkrat prinesli časopisi nekaj člankov, v katerih se dopisnik istih ogreva in priporoča izlete tudi notranjsko-dolenjski strani, to je Sv. Ahac, Turjak, Krvavapeč na Rob itd. — Kakor mi je znano, gosp. dopisnik omenjenih člankov ni imel do sedaj posebnega uspeha v izletniških krogih, toda celina je načeta a tem, da je pokazal vsaj slovenskim izletnikom, da tudi dolenjska stran naše lepe domovine ima zelo lepe naravne krasote, katere pa danes leže povetini nepoznane. Priporočati bi bilo, da se slovenski turisti-izletniki malo bolje zanimajo za te naravne krasote.

Letos sem imel priliko v družbi par tovarišev domačinov pogledati v podzemsko jamo, katero imenujejo tamošnji prebivalci Skedenco. Jama leži severo-vzhodno petnajst minut pešpota nad Ponikvami pri Turjaku ali tritret ure od kolodvora Dobrépolje. Vhod v jamo je širok okrog tri metre, a visok nekaj nad en meter. Leži v približno tri metre globoki dolini, obraščeni z navadnim gozdnim drevjem in skalami nad vhodom visokih krog pet metrov. Od vhoda greš navzdol po skali dva do tri metre globoko, nakar prideš v precej velik skalnato obokan prostor. Iz tega prostora prideš v drugega malo manjšega, kjer so se med svetovno vojno skrivali pobegli ruski ujetniki, kateri so bili utaborjeni po sosednih vaseh, to je Ponikvah in okrog, ki so pa iz svojih taborov pobegnili v omenjeno duplino. Na to te pelje pot po večini navzgor, po kateri hodiš večinoma ravno, a tu in tam preko prelazov se moraš plaziti tudi ležeče, celo po strani. Ko prideš preko vsacega teh ozkih prelazov, se ti odpirajo takoj večji prostori, polni lepih velikih in malih kapnikov. Do sedaj je mogoče priti v podzemsko jamo za okroglo en kilometer. Govorijo pa stari ljudje, da je jama mnogo daljša in da drži pod zemljo pod pol ure oddaljen sosedni vas Pašica, ali še dalje. V par krajih se nahajajo navpične okrogle votline, široke okrog dva metra, obdane od obeh strani z lepimi kapniki, katere obdajajo okrogle stene. Visočina teh navpičnih jam se brez priprav ne more določiti, a skoro sigurno je, da vodo iz njih navpično navzdol od površja. To potrjuje tudi dejstvo, da smo pod eno takih jam našli več različnega drevesnega listja, kar je znak, da pada iz površine. Takoj od vhoda kaplja na nebroj krajih polagoma voda in to do konca jame. Z oboka jame, kjer kaplja voda, visijo manjši in večji kapniki, kateri so nekateri slični ledenim svečam po zimi, ko visijo od streh. Ker se za jamo nihče ne interesira, odbijajo in uničujejo kapnike, kolikor so dosegljivi, pastirji. Dobro bi bilo, da bi se dobili med izletniki na Dolenjsko ljudje, kateri bi jama ogledali in bi se za isto zainteresirali. Ni izključeno, da bi se z gotovimi tozadevnimi pripravami dali preiskati do sedaj še nedostopni prostori in bi se na ta način mogoče dobile zanimive podzemске naravne lepote. Ker smo po vojski Slovenci izgubili svetovnoznano postojnsko jamo, bi mogoče tu odkrili vsaj malo nadomestilo. Če bi se kdo za to zanimal, naj se pelje z dolenjskim vlakom od postaje Dobrépolje, a od tu pol ure peš po lepi cesti v Ponikve. Pot do jame mu rade volje pokažejo v gostilni Blatnik v Ponikvah, istotako mu preskrbijo tudi vodnika po jami. Če se pa hoče kdo preje osebno informirati, mu radevolje dam o tem pojasniti v Kolodvorski ulici št. 28 I. v Ljubljani, kjer lahko ogleda tudi par kapnikov.

Andrej Adamič, akt. nared.

Gospodarstvo.

Naša rudarska in topilniška produkcija v februarju 1924.*

V nedeljski številki smo objavili podatke o produkciji premoga v mesecu februarju t. l. Danes navajamo podatke produkcije rud in o topilniški produkciji v teku meseca februarja tega leta.

Produkcija baktrene rude je znašala 20.421 (17.810) ton; železne rude 22.449 (16.866) ton, in sicer v Bosni in Hercegovini 12.949 (16.521) ton, v Hrvaški pa 500 (345) ton. Antimonove rude se je nakopalo 163 (48) ton, svinčene rude 903 (906) ton. Produkcija cinkove rude je bila 12 (30) ton, bauksita pa 33 (—). Produkcija marmorja je znašala 125 (65) ton. Slane vode se je produciralo 252.222 (253.066) hektolitrov.

Topilniška produkcija je bila sledeča: baker 871 (819) ton, antimon 21 (23) ton, sirovo železo 1980 (657) ton, svinec v blokih 784 (900) ton, strovi cink 179 (191) ton in sol 4348 (4333) ton.

Zaloge koncem meseca februarja antimonove so znašale 124 (84) ton, železne rude 278.740 (28.208) ton, pirita 5218 (5218) ton, manganove rude 437 (447) ton, kromove rude 864 (374) ton, svinčene rude 600 (719) ton, cinkove rude 96 (84) ton, molibdenove rude 2176 (2176) kg, bauksita 20.858 (20.903) ton, asfaltne kamna 6500 (31.000) kg, marmorja 101 (91) ton ter slane vode 23.748 (?) hl.

Zaloge bakra so bile 29. februarja t. l. 1285 (2169) ton, antimona 63 (42) ton, sirovega železa 6308 (4776) ton, svinca v blokih 572 (661) ton, sirovega cinka 201 (114) ton ter soli 3107 (1889) ton.

Pri kopanju manganove rude je znašalo povprečno število zaposlenih delavcev 117 (115), pri kopanju kromove rude 28 (26), pri kopanju bauksita 16 (14), pri kopanju asfaltne kamna 11 (9), pri kopanju marmorja 18 (10).

V solarnah je bilo delavcev 773 (781), v rudnikih in topilnicah bakra je bilo zaposlenih 1985 (1896) delavcev. V rudnikih za železo rudo in topilnicah v Varešu je bilo zaposlenih 1485 (1485). Rudniki za svinec in cink, kakor tudi topilnice za ti dve rudi so šteli 441 (441) delavcev.

K tem podatkom pripominjamo, da so ne popolni v toliko, oziroma ne obsegajo produkcije baktrene rude in pirita v srbskem rudniku Majdan pek kakor tudi ne produkcije železne rude in železa v Topuskem (Hrvaška).

* V oklepaju podatki za januar 1924.

g Zakaj raste obtok bankovcev. Ravnatelj Narodne banke g. Novaković je dal uredniku belgrajškega »Privrednega pregleda« par interesantnih izjav, katere prinašamo v sledečem. Obtok bankovcev je narastel zaradi tega, ker je Narodna banka dala 160 milijonov dinarjev kreditov izvoznikom. Razen tega je dala vlada ca 200 milijonov dinarjev za železnice iz Bleerovega posojila, ki je znašal 3 milijone dolarjev. Za dolarje je Narodna banka odobrila vladi svoto 200 milijonov dinarjev računajoč dolar po 65 dinarjev. Obtok se je sicer povečal, vendar kontingent še ni izčrpan. Obtok se more povečati še za 90 milijonov dinarjev za račun Narodne banke ter za 84 milijonov dinarjev za državni račun. Za ta znesek namreč drža-

va še ni izčrpala kredita iz posojila pri Narodni banki. Ta kredit znaša 2 milijardi dinarjev, izčrpan pa je samo do višine 966 milijonov dinarjev.

g Izvoz sladkorja iz Mažarske. Mažarska namerava dovoliti neomejen izvoz sladkorja iz svoje države, ker je letošnja letina zelo bogata.

g Ruski lesni transporti preko Gdanska. Ruske lesne družbe so se obrnile do poljske vlade s prošnjo, da bi smele vse lesne prevoze iz Rusije uravnati po vodi preko Poljske v Gdansko.

g Češkoslovaška indeksna številka za veletrgovino se je dvignila s 1. septembrom t. l. od 100 na 101,7. — Cene so poskočile v avgustu povprečno za 1,7%. — Živež in krma sta se podražila povprečno za 2%, industrijski produkti za 1,3%. Uvoženo blago se je podražilo za 2,4%, a domače blago za 1,7%.

g Zvišanje nemške uvozne carine na hmelj. Iz Prage poročajo, da namerava nemška vlada v kratkem zvišati uvozno carino na hmelj na 100 zlatih mark. Tako visoka carina bi onemogočila uvoz tako našega kakor češkoslovaškega hmelja v Nemčijo.

g Mednarodni kongres trgovskih zbornic. V mesecu juniju l. 1925. se bo vršil v Bruslju mednarodni kongres trgovskih zbornic. Naše trgovske zbornice iz Belgrada, Zagreba, Ljubljane in Skoplja bodo te dni na skupni seji izvolile komite, ki bo v zvezi z mednarodno trgovsko zbornico v Parizu, v kateri so naše trgovske zbornice včlanjene, zastopal našo državo na tem mednarodnem kongresu.

g Carinski dohodki. V prvi desetini t. m. so znašali carinski dohodki 58.073.387 dinarjev napram 58.560.705 dinarjev v zadnjih desetih dneh preteklega meseca. V tekočem proračunskem letu, t. j. od 1. aprila letos pa do 11. oktobra t. l. so znašali skupaj dohodki carinarne 902.162.117 dinarjev napram 898 milijonov 31.484 dinarjev v istem razdobju lanskega leta.

g Iz Narodne banke. V soboto se je vršila v Belgradu seja upravnega sveta Narodne banke. Razpravljalo se je o ustanovitvi agencij Narodne banke po mestih, kjer dosedaj ni filijal. Te agencije bi bile prve in druge vrste. One prve vrste bi vršile eskont, druge pa bi izvrševale naloge. Sedaj je projektiran osnutek filijale prve vrste na Sušaku.

g Naše državne finance v mesecu marcu t. l. V mesecu marcu t. l. so znašali državni dohodki 725.987.877 Din, izdatki pa 744.242.036 Din. Od julija 1923 do marca 1924 so dosegli državni dohodki svoto 7413.811.527 dinarjev, med tem ko je bilo v proračunu določenih samo 5201.210.148 dinarjev. Izdatkov pa je bilo v istem razdobju 6375.970.192 dinarjev, proračun pa jih je določil v višini 6100.948.073 dinarjev. Tako dohodki kakor izdatki so znatno večji, kakor je določal proračun.

g Znižanje diskonta v Avstriji. Kakor javlja dunajski listi, bo avstrijska Narodna banka znižala v prvih dneh prihodnjega meseca diskont od 15 na 12 odstotkov.

Borze.

21. oktobra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.9820—3.0120 (2.995—3.052), London 308³/₄—311¹/₄ (308.75—311.75), Newyork 68.85—69.25 (68.40—69.40), Pariz 3.5715—3.6215 (3.575—3.625), Praga 2.0450—2.0750 (2.045—2.075), Dunaj 0.0967—0.0987 (0.0970—0.0990), Curih 13.2350—13.3350 (13.27—13.37), efekt. dol. 67.75—68.75.

Tendenca na borzi slaba, blaga dovolj. Po borzi več povpraševanja.

Curih. Belgrad 7.55 (7.50), Budimpešta 0.006730 (0.0068), Berlin 1.2375 (1.24), Italija 22.65 (22.71), London 23.5750 (23.40), Newyork 520.50 (521), Pariz 27.10 (27.30), Praga 15.4750 (15.50), Dunaj 0.007350 (0.00733), Bukarešt 2.95 (2.70), Sofija 3.75 (3.775).

VREDNOSTNI PAPIRI.

Dunaj. Devize: Belgrad 1.027—1.031, Kodanji 121.255—122.295, London 318.500—319.506, Italija 3.094—3.106, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3.602—3.708, Varšava 13.600—13.700. — Valute: dolarji 70.450—70.860, angleški funt 316.700—318.390, francoski frank 3.650—3.680, lira 3.065—3.085, dinar 1.021—1.027, češkoslovaška krona 2.100—2.116.

Praga. Devize: lira 147.0750, Belgrad 49.—, Pariz 176.8750, London 152.30, Newyork 33.95.

Ljubljana. 7% invest. pos. iz leta 1921. 61. Celjska pos. 210, Ljubljanska kreditna banka 220—232, Merkantilna banka 123—127, Prva hrv. šted. 918, Slavenska banka 92, Strojne tov. in liv. 130—148, Trboveljska premogokopna dr. 450, Zdržene papirnice 120, 4% kom. zad. dež. banke 89, 4% zast. 1. kr. dež. banke 17.

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 108.50—109, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 56—57, Jugoslavenska banka, Zagreb 102—103, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, 220—225, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 92.50—95, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 850, Našica 55—70, Narodna šumska industrija 65, Guttman 700—750, Slavonija 74—75, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 405—450, 7% drž. inv. posojilo 63—63.50, Vojsna odškodnina 114.

Dunaj. Živnostenska banka 889.000—900.000, Alpine 351.000, Greinitz 139.000, Kranjska industrijska družba 700.000, Trboveljska družba 456.000, Hrvatska eskomptna banka 143.000, Leykam 108.500, Jugoslavenska banka 99.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 56.000, Avstrijske tvornice za dušik 185.000, Gutmann 460.000, Mundus 800.000, Slavex 220.000, Slavonija 71.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Trami 3-3, 3-4, 4-4, od 5 m naprej, zdravo merkantilno blago, feo. meja, denar 400; trami 4-5, 5-6, 5-7, od 5 m naprej, zdravo merk. blago, feo. meja, denar 396; deske III. 15, 20, 25, 30, 40, 50 mm, feo. meja, denar 510; bukovi plohi, neparjeni, I, II, monte, obrobjeni na živ rob, 27, 38, 50, 60, 70, 80 mm, od 2 m naprej, od 13 cm širine naprej, feo. meja, blago 935; bukova drva, obrobjena, suha, feo. Ljubljana, 50 vagonov, denar 22.50, blago 24, zaključki 22.50; oglje, Ia, vilano, feo. meja, denar 115. — Zito in poljski pridejki: Pšenica domača, feo. Ljubljana: denar 380; pšenica bačka, par. Ljubljana: blago 430; koruza bačka, par. Ljubljana: blago 335; oves bački, par. Ljubljana: blago 320; fižol ribničan, orig. feo. Ljubljana: denar 460; fižol prepeličar, orig. feo. Ljubljana: denar 475; fižol mandalon, orig. feo. Ljubljana: denar 350; fižol rjav, orig. feo. Ljubljana: denar 350; laneno seme, feo. Ljubljana: denar 680; pšenična moka bačka »0«, feo. Ljubljana: blago 620. — Ostalo blago: želod, feo. slov. postaja: denar 125; žir feo. slov. postaja: denar 225.

Turistika in sport.

PODUBNI ŽIVI!

Kdor se je zanimal za atletiko v letih 1900 do 1910, je bral o ruskem orjaku Podubnju, nepremagljivem in nepremaganem rokoborcu. Berlinski športni list je pisal o njem: »Samo pogledati ga je treba, pa mora prav vsakemu nasprotniku upasti pogum.« Tako je bil velik kakor Zaikin, še nekaj težji, a kljub svojim 120 kg okreten kakor so okretni rokoborci s 60 do 80 kg teže. Vse je premagal, kamor je prišel, slavni rokoborci so se ga ogibali, ker jim je šlo za ime. Premagal je tudi znamenitega Kocha, ki je slavil tedaj zmago nad zmago. Med vojsko se je Podubni boril večinoma po Rusiji; po vojski je moral v ječo, boljševeki ko za zaprli. Zaikin nam je rekel, da so ga sicer izpustili, a vsega upadlega, slabotnega. Ogrski rokoborec Čzaja je pa pravil te dni v Münchenu, da je Podubni v Kavkaziji in da se tam celo roji. Rojen je leta 1871, je torej 53 let star! In včeraj smo brali v berlinskih listih, da se je naenkrat pojavil v Berlinu. Zaikin ga je slikal kot dobrega, kolegijskega, nedosegljivega tovariša. »Bil je najboljši rokoborec, kar sem jih videl. On je bil sam zase, čisto sam, poseben razred. Za njim smo prišli mi, Aberg, Lurich, Ciganjevič, jaz, vsi v eni vrsti. Borila sva se včasih po pet ur, zmeraj sem bil v nevarnosti, on nikoli. Podubni se lahko imenuje kralj rokoborcev.«

V VSEH SPECERIJSKIH PRODAJALNAH SE DOBI

NAJBOLJŠI PRIDATEK K HRANI

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

(Dalje.) 2

»Mačko me je imenoval,« je zasikala Meritra skozi bele zobe svoji tovarišici. »Prav; če je tako, tedaj je Sekhet, mačjeglav boginja, moja mati, in ona je gospa maščevanja.«

»Da,« je odgovorila druga, »in dejal je, da sva obe zopni — in vendar naju vsi gospejo, ki hodijo na dvor, tako občudujeta! O, privoščila bi mu, da bi ga sveti krokodil požrl, to črno prase!«

»Zakaj naju tedaj ne kupijo? Abi bi prodal še svoje hčere, kaj bi ne svojih pahljač — za dobro cenol«

»Ker upajo, da dobe naju zastoj, ljubba moja, in če bo po mojem, me kateri tudi dobi, zakaj jaz sem naveličana tega življenja. Živi, dokler se da, pravim jaz. Kdo ve, na katerem oglu čaka Osiris, gospodar smrti.«

»Pst,« je zašepetala Meritra, »tam je tisti zvezdoznanski lopov in tudi on je slabe volje.«

Tedaj sta, držeč se za roko, stopili pred suhega in učenega moža in se globoko poklonili pred njim.

»Gospodar zvezd,« je rekla Meritra, »narobili imava zate. Ne, ne glej, prosim, na moje lice, zakaj znaki na njem niso čarovni, marveč samo sledi božanstvenih prstov veličastne roke prevzvišenega princa Abija, sinu faraonovega, srečno vladajočega v Osirisu itd., itd., itd., pravega po-

tomca božanstvene gospe, katero je Duh Khem ali Štarnik Ktah blagovolil pomočiti v čeber črne barve.«

»Hm!« je dejal Kaku in se je nemirno ozrl preko rame. Ko je opazil, da ni nikogar v bližini, je pristavil: »Bolj bi morala paziti na to, kaj govoriš, ljubba moja. Kraljevi Abi nima rad, če kdo prenatanko opisuje barvo njegove rajne matere. Pa zakaj te je udaril po licu?«

Povedala mu je.

»Seveda,« je odgovoril, »ko bi bil jaz na njegovem mestu, bi te bil rajši poljubil, kajti lice je čedno, odločno čedno,« in učenec mož se je tako zelo spozabil, da je Meritri pomežiknil.

»Glej, sestra,« je reklo dekle, »vedno sem ti pravila, da je v trdih luninah sladen jedro. Hvala ti za laskavo mnenje, učenec. Ali nama hočeš zastoj povedati najino usodo?«

»Gotovo, gotovo,« je odgovoril; »plačilo, ki ga zahtevam, te vsaj ne bo nič stalo. Pa bodi dovolj teh neumnosti,« je pristavil bojazljivo. »Abi je torej slabe volje?«

»Še nikoli ga nisem videla bolj zlovoljnega, Kaku. Veselim se, da si ti njegov zvezdoznaneč in ne jaz. Čuj!«

Ko je govorila, se je zaslislalo vpitje zgoraj s krova.

»Kje je ta prokleti zvezdoznaneč?« je kričal glas.

»No, ali ti nisem rekla? O, kar pusti druge papirje in hitro pojdi! Saj ti je dolga suknja že tako polna zavojev.«

»Gotovo,« je odgovoril Kaku in je tekel k lestvi, »toda vprašanje je, kako mu bo všeč, kar je v zavojih?«

»Bogovi naj bodo s teboj!« je zaklicala ena izmed deklet za njim, »vse jih boš potreboval.«

»In če prideš nazaj živ, ne pozabi, da si nama obljubil prorokovati bodočnost,« je dejala druga.

Minuto pozneje se je raziskovalec nebesa, visok, krivonos mož, tako globoko priklonil pred Abijem v njegovem šotoru na zgornjem krovu, da mu je sirijska kapa odletela s plešaste glave.

»Kod si hodil tako dolgo?« je vprašal Abi.

»Tvoji sužnji me nista mogli najti, kraljevi sin Solnce. Delal sem v svoji kabini.«

»Meni pa se je zdelo, da sem ju slišal, kako sta se kahljali s teboj tam spodaj. Kako si me nazval? Kraljevega sina Solnce? To je faraonovo ime! Ali so ti zvezde pokazale —?« je dejal in ga ostro pogledal.

»Ne, princ, ne popolnoma. Ni se mi zdelo potrebno povpraševati jih o stvari, katere se mi vidi gotova, vsaj več ali manj.«

»Več ali manj,« je odgovoril Abi mračno. »Kaj meniš s tem svojim, več ali manj? Jaz sem na razpotju svoje usode, ne vem, ali postanem faraon Zgornjih in Spodnjih dežel ali pa samo neznamen gospod v enem mestu in nekaterh okrajih Delte, in ti tolažiš mojo lakoto po resnici s prazno skledo tega, več ali manj. Človek, kaj misliš pravzaprav?«

»Če tvoje veličanstvo blagovoli natančno povedati svojemu služabniku, kaj želi vedeti, mi bo morda mogoče odgovoriti na vprašanje,« je odvrnil Kaku ponižno.

»Veličanstvo! Dobro, želim vedeti, po kaki pravici me imenuješ, veličanstvo, čeprav sem samo princ v Memfidi. Ali so ti

to povedale zvezde? Ali si mi ustregel in jih vprašal o bodočnosti?«

»Gotovo, gotovo. Kako naj bi ne bil ustregel? Opazoval sem jih preteklo noč in sem obdeloval svoje izsledke do tega hipa; resnično, in še sedaj nisem gotov. Vprašuj in jaz bom odgovarjal.«

»Da, odgovarjal mi boš, toda kaj boš odgovarjal? Ne resnice, se mi zdi, zakaj ti si strahopeten, čeprav moreš le ti brati resnico, ako jo sploh kdo more.« »Človek,« je pristavil divje, »če se mi drzne zlagati, ti dam odrezati glavo in jo izročim faraonu kot glavo izdajavca; in tvoje telo ne bo ležalo v tistem lepem grobu, ki si ga dal napraviti, temveč v krokodilovem trebuhu, iz katerega ni vstajenja. Me razumeš? In sedaj pojdiva k stvari. Glej, solnce zahaja za grobovi kraljev, kjer počivajo odišli egipčanski faraoni do dneva vstajenja. Vem, da je to slabo znamenje zame, ki sem želel prispeti v mesto ob jutranji uri, ko je Ra v hiši življenja, na vzhodu, in ne v hiši smrti, na zahodu; toda ta prokleti veter, ki ga je poslal Tifon, me je zadržal, da nisem mogel. Začniva torej s koncem, kateri naslednjič vendarle priti. Povej mi, ti, ki bereš znamenja na nebu, ali bom slednjič spal v tej dolini?«

»Mislim da, princ; vsa tvoja zvezda govori tako. Pogledj tjakaj, kako vzhaja življenje nad tebo, in mu je pokazal zvezdo, ki se je bila pojavila na najvišjem robu rdeče večerne zarje.«

»Nekaj mi skrivaš,« je dejal Abi in je motril Kakujevo obličje s svojimi ostrimi očmi. »Ali bom spal v faraonovem grobu, v svoji lastni neminljivosti hiši, ki jo bom pripravil, da me sprejme?«

Hašk (Zagreb): ILIRIJA. Diference med HASKOM in Ilirijo radi HASKOVE odpovedi gostovanja v Ljubljani dne 12. t. m. so sporazumno izravnane. HASK nastopi v izravnavo svoje obveze v nedeljo dne 26. t. m. s kompletno I. garnituro proti Iliriji. Za 2. november je pridobila Ilirija Gradjanski SK iz Zagreba, vendar gostovanje Gradjanskega vsled pogajanj za reprezentančno tekmo Zagreb: Budimpešta, ki naj bi se vršila istotako dne 2. novembra, še ni popolnoma sigurno. — Gostovanje renomiranega HASKA, ki se nabaja zadnje čase zopet v najboljši formi, predstavlja športno najboljšo in najvažnejšo prireditev dosedanje nogometne sezone v Ljubljani. Od

nastopa proti dunajski Admiri naleti Ilirija v HASKU na prvega protivnika, proti kateremu bo morala zbrati vse sile, da doseže časten rezultat.

Učiteljski vestnik.

Slomškova zveza podružnica Ljubljana zboruje v četrtek, dne 23. oktobra 1924 ob 6. uri zvečer v šentjakovski dekliški šoli.

Slomškova zveza prosi vse člane, ki so nastopili nova službena mesta, naj sporoče svoje naslove takoj upravi Slomškove zveze, da jim pošlje lahko Slovenskega učitelja na nove naslove.

Naznanila.

Družba sv. Elizabete vabi članice k obisku mestne ubožnice prihodnji četrtek, t. j. 23. t. m. ob 4. uri popoldne. Sestanek v Japljevi ulici ob 4. uri popoldne.

Jugoslovensko-Češkoslovaška liga v Ljubljani in Češkoslovaška Obec v Ljubljani priredita dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer proslavo 500 letnice Žižkove smrti v spodnjih prostorih restavracije »Zvezda«. Na sporedu je slovensko predavanje o Žižki in petje pesmi iz njegove dobe. Vstop prost. Vabimo ljubljansko javnost k obilni udeležbi.

Polzvedovanje.

Zamenjan voziček. Pretekli teden je bil pomotoma zamenjan dvokolesni voziček na glavnem kolodvoru pri skladišču brzovoznega blaga. Zglasiti se je v tukajšnjem frančiškanskem samostanu.

Izgubili so se robčki; monogram A. S. Pošteni najditelj naj jih vrne Ulica na Grad, številka 40.

Sveženj ključev se je našel na Marijinem trgu. Dobiijo se v kolportajnem oddelku »Slovenca«, Poljanski nasip.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

Dr. Ivan Pintar

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5 — 22. in 23. okt. NE ORDINIRA.

SPREJME SE

krepak vajenec

za KLEPARSKO in vodo-vodno instalacijsko obrt. — Predstaviti se je osebno pri ANTON GANTAR, Mestni trg št. 9. 6580

KURJAC ISČE SLUŽBO

pri parnih kotlih. Naslov pove uprava pod št. 6579.

IZGUBILA

se je pisca volčje pasme. — Odda naj se v KAVARNI PRESEREN, Ljubljana.

MIZARSKI VAJENEC

se takoj sprejme. Istotam se sprejme 16-letna DEKLICA ki bi pomagala gospodinj. Fr. Goljar, mizar, Dravlje, p. St. Vid nad Ljubljano.

Sprejme se takoj v službo čevljar. mojster zmožen prikojevalec. Naslov v upravi lista pod št. 6540.

PRODAJALKA

starejša moč, pridna in poštena, išče mesta. Zmožna je voditi tudi samostojno kako trgovino ali zadrugo. Naslov na upravo »Slovenca« pod šifro »Zanesljiva« št. 6588.

Trgovska hiša z dobrimi referencami ISČE ZASTOPSTVA IN SKLADIŠČA za Vojvodino in Bosno in Hercegovino za kolonijalno in kratko blago. — Ponudbe je poslati na upravo lista pod šifro »Napredek« št. 6586.

ZNANA PROMETNA PISARNA

z meblovanim stanovanjem se za 120.000 dinarjev proda. Dopisi pod »Renabel« 6589 na upravo »Slovenca«.

MEBLOVANA SOBA

za 2 učence, obrtnošolca, po možnosti s hrano, se išče. Ponudbe na Ing. RUDOLF TREO, Gospodarska c. 12 od 12. do 2. ure. 6594

GOBE in FIŽOL kupuje SEVER in KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Za pranje perila išče gospoda blizu Kamnika dobro perico, 30 do 35 let staro, ki govori slovenski in nemški jezik. Hrana na mestu, plača po dogovoru. — Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 6556.

NAPRODAJ 2 mlada, lepa močna vola

stara dve leti. — Vpraša se v GRAŠCINI na KODELJEVEM — MOSTE št. 1 pri Ljubljani. 6603

GOSPODIČNO

sprejemam na stanovanje. Naslov v upravi pod št. 6570.

Trgovski POMOČNIK, železnine in špecer, mlajši, Hrvat, ki govori nekaj nemški, išče službe v Sloveniji. Naslov: »HERMO«, Virje.

INSTRUKCIJE

v ITALIJANŠCINI daje za početnike po zmerni ceni laščino popolnoma obvladajoči uradnik. Naslove relikvantov sprejema uprava pod šifro »Italijanščina«.

Ne zamudite!

UGODNA PRILIKA! Modno blago, križasto in črtasto za krila in kostume po bajno nizkih cenah. Vsled opustitve trgovine velika prodaja vsega manufaktur, blaga, sukna itd. po vsakih sprejemljivih cenah pri JOS. BEDRAČ, Aleksandrova 12.

Lepa SOBA

neopremljena, s posebnim vzhodom, se takoj odda boljše, solid. gospodu (event. dvema). Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 6558.

ŽIR in ŽELOD

kupim. Ponudbe z navedbo cene na upravo pod »ŽIR«.

V najem se odda za daljšo dobo nova, enostanovanjska hiša obstoječa iz treh sob, kuhinje in pritlikin. V hiši je vodovod in elektrika ter lep ograjen vrt. — Poizve se pri županstvu v Mostah.

SPREJME SE POSTENA

ženska moč

za trgovino z manjšim blagom na deželi kot DRUŽABNICA z večjim kapitalom. Dobro bi bilo tudi znanje šivanja. Nastop takoj. Naslov pove uprava pod 6595.

Kislo zelje in repa

NOVO, prima, se dobi v sodčih à 25, 50, 100 in 200 kg po izredno nizki ceni v tovarni zelja I. ORAZEM, Moste pri Ljubljani. 6513

I^a dalmat. olivno

OLJE CENA 18 DIN za KILOGRAM - razpošilja proti povzetju v kantah po 20 kg, pri večjem odjemu primeren popust. Poštarina in embalaža se povzame po lastni ceni. — Naslov: FRANJO LES, trgovec - TIVAT - Boka Kotorska.

V narodnem domu v Mariboru

pri novem gostilničar. Osetu je zopet zbirališče Slovanov vseh strank. Prvovrstna kuhinja in pristne pižaje. Sprejemajo se tudi abonenti na hrano. 6329

Odeje

velike 145 x 200, dobro prešite, iz močnega rožnatega kambrika, s fino pavolo, po 220 Din; fini flanel porhant po 14 Din in razne ostanke po polovični ceni razpošilja po pošti »TEKSTILBAZAR«, Ljubljana, Krekov trg. — Zahtevajte novi cenik! 6543

Krepkega dečka

popoln. zdravega in strogih staršev s prvovrstno šolsko izobrazbo, 165 cm visok — ISČE za takojšnji nastop večja manufaktur. in specerijska trgov. v večjem trgu. Naslov v upravi pod 6605.

Soho

prazno, s posebnim vzhodom, v novem prizldju, oddam proti večji najemini. — NOVI VODMAT št. 62. 6551

Elektrotehnično podjetje

ALOJZ ARHAR in drug Sp. Šiška, Sv. Jerneja c. 47 prevzema vsa elektrotehnična dela, gradnje manjših elektrotehničnih daljnovodov in instalacij po najnižjih cenah. Točna postrežba! 5695

POSLOVILO.

O priliki moje upokojitve se tem potom poslovim od vseh kolegov, tvrdk in podjetij, s katerimi sem prišel v stik v času mojega službovanja. — S pozdravom! Filip FELBER, skladiščnik, glavni kolodvor. 6596

Najiskrenejše se zahvaljujem vsem, ki ste prebrali mojega prebлага moža, gospoda

Ferdinanda Grobin

na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala vodi obratnega vodstva g. inž. Vrečkotu za častno spremstvo in naklonjen prekrasni venec, dalje pevskemu društvu »Slavec« za tolažebno petje, želez. glasbenemu društvu »Sloga« za žalostinke, ravno tako iskrena hvala stanovski organizaciji ter vsem tovarišem in prijateljem blagopokojnika.

Za izraženo sožalje prejmite srčno zahvalo! Ljubljana, dne 21. oktobra 1924.

Globoko žalujoča žena MARIJA GROBIN.

Žarnice Osram

Telef. št. 3
kupite najceneje pri
Ivan Bogataj, koncesionar elektroteh. podjetje Ljubljana, Kongresni trg 19 poleg Nunske cerkve
Trgovina in zaloga instalacijskega materiala, telefonskih aparatov, modernih lesencev in svetilk, ter motornih signalnih naprav proti vlomu.

Potrjim sreem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša edina, ljubljena hčerka, oziroma sestra

HEDVIKA

dne 20. oktobra ob 2. uri v nežni starosti 12 let po kratki, mučni bolezni nenadoma preminula.

Pogreb nepozabne se vrši v sredo, dne 22. oktobra 1924 ob pol 9. uri iz hiše žalosti, Loke št. 20, na pokopališče v Trbovljah.

Loke, dne 20. oktobra 1924.

Anton Medvešek oče. Karolina Medvešek, mati. Karol in Anton, bratca.

Ropirne knjige računov, komisijske knjižice, šolske mape, notese itd.

dobavlja najceneje

Knjigoveznica R. T. D.
Ljubljana, Ropitarjeva ulica 6/II

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljša bronaste zvonove, po kakovosti nadkriljujejo one iz predvojnega časa, čisti harmonični glasovi, 4 tedenski dobavni rok, večletno jamstvo. — Odlikovana tvrdka z zlato kolajno. Cene najnižje v Jugoslaviji!

Trboveljski premog
dobavlja ILIRIJA tu
Kralja Petra trg 8. Tel. 220
Plačilo tudi na obroke.

Kdor pride v Maribor,

naj ne zamudi obiskati moje trgovine z najboljšo emajlirano - pločevinasto POSODO, kakor tudi porcelanasto in stekleno robo. — Cene zelo ugodne — prepricajte se!

A. VICEL — Maribor, Glavni trg št. 5.

Franc Erjavec

„pri zlati lopati“
trgovina z železnino
Ljubljana, Valvazorjev trg 7 (prej Hammerschmidt)
priporoča svojo bogato zalogo raznovrstne železnine ter tudi prvovrstni dalmatinski „Portland cement“ po nizki ceni.

Letel no seme, fižol in gobe
kupi
Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Rezanje drv

z motorno žago po Din 15.— za kubični meter priporoča L. ILERSIC, Friškovec (za belgijsko vojašnico. 5861

Stavljena parcela

do 2500 m², krasna lega, v mestu, se skupno ali parcelirano ugodno proda. — Naslov pove uprava pod št. 6456.

Drva

trboveljski premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 16
Telefon 343

Palma kaučuk pete in podplati

omog.č jo elastični, t'hi hod, štedijo Vaše noge in Vašo obutev ter so tpežnejši n go usnje.

Popolnoma varno naložite denar v

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

R. Z. Z. O. Z.

Kl pos'uje V NOVOPREUREJENIH PROSTORIH v LJUBLJANI MESTNI TRG 6 telefon 9.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje po

8%

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi više po dogovoru.